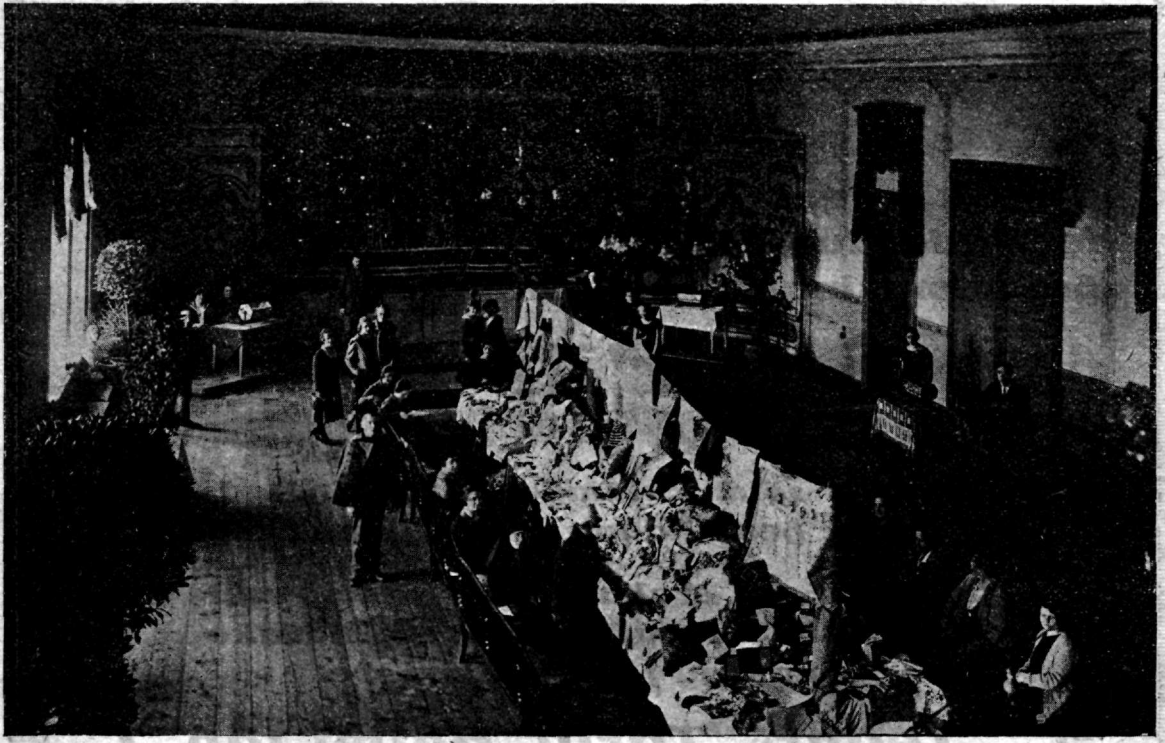

KAITSE KODU!

Tartu maleva naisrühmade korraldatud loterii Bürgermusses 7. märtsil.

V. Eesti näitus-mess

Tallinnas 19.—28. juunini 1926. a.

20 laiaulatuslist osakonda

Suurem ja täielisem kaupade ostu- ja müügikoht Eestis

Eriosakonnad: 1) Juubeli eksport kaubad,
2) Mees- ja naiskodukäsitöö,
3) Uued leidused ja patendid

Raudteedel ja laevadel on messi puhul maksvad reisijate ja kaubaveo suhtes hinnaalandused kuni 50%

Ülesandmisi võetakse vastu kuni 25. maini 1926

Adr.: Tallinn, V. Viru u. 12, näitus-messi büroo

Põllumehed!

Ostke endile atru, äkkeid, viljasorteerijaid, tuulikuid, laialt-külvimasinaid, heklimasinaid, vankritelgi, pusse j. n. e.

A./s. «Tegur'ilt» Tartus.

„Teguri“ töid tarvitades olete kindlad, et ostate head kaupa odava hinna eest.

*

Ühisused ja erakauplused, kus veel „Teguri“ kaubad puuduvad, nõudke hinnakirju ja tellige proove.

A./s. „Tegur», Tartu, Holmi tän. 2.

PÕLLUMAJANDUSLIK KESKÜHISUS

„ESTONIA“

TALLINN, JAANI T. 6. TEL. AADR.: ZENTRESTONIA,

Eesti ühistegelise või väljaveo keskkorraldus.

O S T A B oma liigetelt ja võõrastelt
eksport- ja siseturuvõid, piima,
juustu ja muid piimasaadusi.

M Ü Ü B: igasugu meiereitarbeid, masinaid,
piimaproovimise abinõusid, õlikooke, kliisid.

Varustab Tallinna värske piimaga **oma keskmeierei** kaudu.

Oma kauplustest Tallinnas

- 1) Jaani t. 3, tel. 8-45,
- 2) Mürivahe t. 10, tel. 23-09,
- 3) Tarabella t. 28, tel. 28-79,
- 4) Nõmme, Jaama t. 14, tel. Nõmme 66,
- 5) C. R. Jakobsoni t. 4, tel. 5-18,

soovitab: võid, piima, juustu, mune, vorste, sinke, liha, konserve jne. jne.

50%

kokkuhoidu majapidamises võimaldab

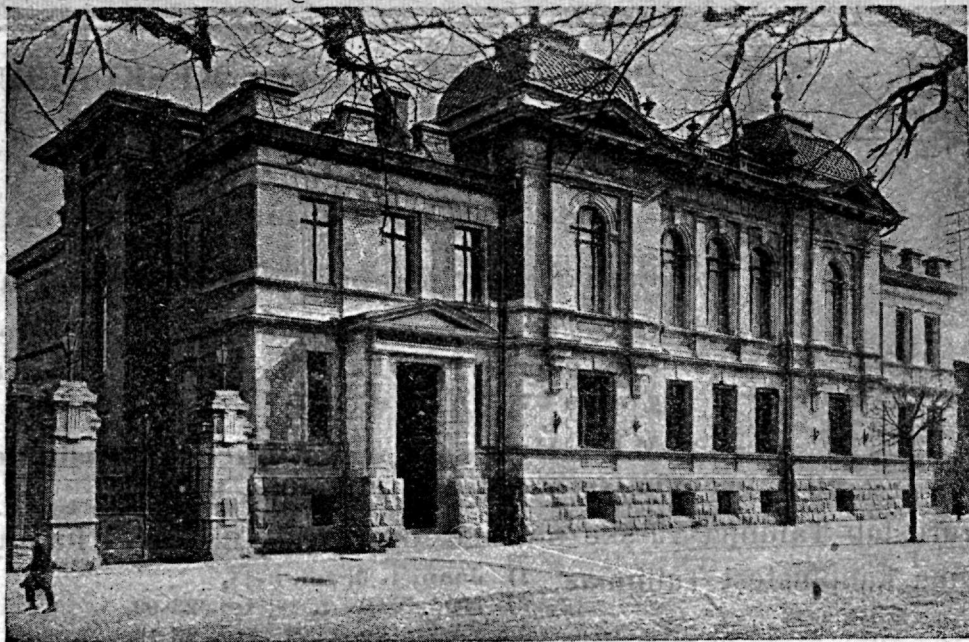
**A-S. „Extraktor’i“ taimevõide
„Priima“, „Taimi“, „Palma“ ja
„Planta“ tarvitamine.**

Müügil kõikides paremates kauplustes.

Peale selle maitsev päevalilleõli, linaõli, tehnilised kookusõlid,
värnits ja värsked loomakoogid.

Vabrikute saadused on **kroonitud kuldaurahadega** igalpool.

Tallinn, Telliskivi t. 9; kõnetraat 29-03.

TALLINN. **EESTI PANK** TALLINN.
 OSAKONNAD KÕIGIS MAAKONNALINNADES.
 TOIMETAB IGASUGUSEID PANGAOPERATSIOONE.

Kreenholmi Manufaktuur Narva lähedal

Juhatus ja müük suurel arvul

Tallinnas Pikk uul. 68

*

Puuvillalõngad ja võrguniidid

Pleekimata puuvillariie

Pleegitud puuvillariie. Madapolaam j. t.

Värvitud puuvillariie. Musliin

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU HÄÄLEKANDJA
ILMVB KAKS KORDA KVVJ

II AASTAKÄIK

Nr. 8

30. APRILLIL 1926

Väljaandja: Kaitseliidu staap.

Vastutav toimetaja: V. Neggo.

Tellimishind: aastas 600 mrk., poolaastas
300 mrk., veerandaastas 150 mrk., kuus
50 mrk.

Kuulutuste hinnad. 1/1 lehek. 4000 mrk.,
1/2 lehek. 2000 mrk., 1/4 lehek. 1000 mrk. ja
1/8 lehek. 500 mrk. Esimese kaane sisekülj
50%, tagumise kaane väliskülj 100% kallim.

Üksiknumber 30 mrk.

Toimetus Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal teisi-
päeval, kesknädalal, neljapäeval ja reedel kella 2—3 p. l.

Talitus Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse kontoris, Tallinn, Pikk tän. 2, telef. 3-11.

„Kaitse Kodu!“ tegevtoimetaja vahetuse puhul.

Tänase päevaga lahkub meie ajakirja toimetusest ta senine tegevtoimetaja hra Paul Olak, et asuda pikemale matkale välismaile, tegevtoimetaja tööd üle andes hra Juhan Jaik'ile. Lubatagu mulle, kui hra P. Olaki lähemale kaastöölisele, sel puhul talle „Kaitse Kodu!“ toimetuse nimel avaldada tänu ja sügavamat lugupidamist selle eest, et ta oma kindla käe ja sihi-kindla tööga meie kaitseliidu ajakirja on juhtinud selle sünnitamise valupäevist alates kuni tänase päevani.

Igatüks, kes teab, mis ühele noorele ajakirjale tähendavad ta esimesed elukuud, missuguste ootamatuste ja raskustega, missuguse umbusu ja missuguste kahtlemis-tega sel ajajärgul tuleb võidelda, ei saa vääriliselt hindamata jätta meie noore ajakirja esimese tegevtoimetaja tööd, kes juba selle lühikese aja jooksul meie ajakirjale on suutnud anda sarnase püsivalt väärilise ilme, et kadunud on kõik kõhklemine ja kahtlus selle elujõusse ja eluõigusesse.

Veel kord, aitäh!

Tallinn, 30. aprillil 1926. a.

Paul Olak,
senine „Kaitse Kodu!“ tegevtoimetaja.

E 2 1126

V. Neggo.

Miks ei ole kommunism läbiviidav ühiskondlikus elus.

Vene revolutsiooni päevil 1917. a. astusid ühiskondliku elu näitelavale kommunistid õpetusega kommunistliku ühiselu korrast. See idee, propageeritud andrikaste juhtide poolt, leidis soodsa pinna revolutsiooni puhangust vallatud ja rahu ja leiva järele igatsevas rahvamassis. Pärast oktoobri-revolutsiooni asuvad kommunistid Vene riigivõimu etteotsa. Alatakse energiliselt kommunismi elluviimist Venemaal. Järgmiseks peamiseks ülesandeks on kommunismi juhtidel maailma revolutsioon ja kommunistliku riigikorra sisseseadmine kõikides riikides. Selle idee propageerimise keskkohaks on III internatsionaal. Endisest Vene keisririigist lahkulõõnud rahvuslikkudes riikides alatakse kommunismi teostamist tule ja mõõgaga. Käärimine ulatub väljapoole Vene riigi piire. Kergeusklikud näevad kommunismis „paradiisi“, kainelt mõtlejad — hukatust ja kadu. Praegusel ajal, ehk küll „ajutiselt“ kommunismi põhimõttest taganedes, on Venemaa siiski jäänud kommunismi isamaaks. Sellele on aidanud kaasa Vene rahva kergeusklikkus, mis on slaavi tõu omadus. Rohkem kui kaheksa aastat on III internatsionaal juhtinud kommunistlikku propagandat. Sama kaua on tehtud kommunismivastast kihutustööd, ehk küll mitte nii suure intensiivsusega. Kui me siiski keskmiselt kodanikult küsime, mis on kommunism ja miks ei ole ta läbiviidav ühiskondlikus elus, siis saame mitterahuldava vastuse või jätetakse vastus täiesti võlgu. Asudes seisukohal, et kaitseliidus ühiskondlikkude ja poliitiliste probleemide lahendamine aset ei peaks leidma, arvan siiski, et kaitseliitlane neis küsimustes peaks olema teadlik. Käesolevas artiklis neid küsimusi valgustades olen kaugele mõttest, et seega kutsuda välja poleemikat ja et kaitseliidus neid küsimusi peaks käsitatama.

Mis on kommunism? Kommunism on ühiskondlik elukord, kus eraomanduse asemel on ühiskonna omandus. Ta õpetab: Kommunistliku riigikorra juures kuuluvad kõik väärtused mitte üksikutele isikutele, vaid kogu ühiskonnale. Ei ole käskiaid, ei käsualuseid. Kõik ühiskonna liikmed on üheõiguslikud seltsimehed, kes moodustavad määratud tööartelli. Töö on selles artellis korraldatud väljatöötatud ja täpselt arvestatud tööplani järele. Keskestatistikabüroo arvab välja iga-aastased

ühiskonna tarvidused; arvab välja, kui palju ja missuguseid väärtusi (masinad, riided, saapad, nisu, vorst, või jne.) on tarvis aasta jooksul valmistada. Jaotab ära väärtuste valmistamise vabrikute vahel ja määrab ära tööliste arvu igal tööalal. Tööstuse-saadused valmistatakse kõige suuremais vabrikuis kõige paremate masinatega, sellega kokku hoides tööjõudu. Ühine plaan võimaldab hoida kokku vabrikute administratsiooni kulusid. Ei tule ette, et igas kohas aetakse asju isemoodi, et üks käsi ei tea, mis teine teeb. Kõik on kaalutud ja arvestatud: nisu, rukist ja teisi kõrsvilju külvatakse seal, kus nende kasvamiseks soodus maapind ja kliima; karja kasvatatakse seal, kus selleks soodsad kohalised tingimused; kivisöe kaevamine koondatakse sinna, kus rikkamad laded; raua- ja terasevabrikud ehitatakse kivisöekaevanduste ja raudalademete lähedusse. Ühe sõnaga, varade valmistamine on jaotatud nõnda, et iga tööstus on asetatud temale soodsamasse tingimustesse ja et inimese töö oleks kõige viljakam. Tööstuse saadused ja kõik varad paigutatakse ühiskonna aitadesse, kus nad tööliste vahel ühetasaselt ära jaotatakse*).

Lähemalt seda programmi analüüsesides leiame, et selles on seatud üles põhimõtted, mis majandusteadus seab tööstuse arenemise ja tööviljakuse tõstmise tingimusteks. Need on: 1) ühiskondlik tööjaotus ja tööstuse kontsentreerimine. — Igas raioonis kasvatatakse ja luuakse neid väärtusi, mille valmistamiseks on olemas koha peal loodusvarasid. Neisse tööstuse keskkohadesse asutatakse vabrikuid ja töökodasid, mis remonteerivad tooraineid ümbertöötavate vabrikute sisseseadeid. Neis raioonides kujuneb välja ajajooksul tööliste klass, kes töö harjumuse järeltulevale põlvele pärivuse teel edasi annab. 2) Tööstuse spetsialiseerimine ja kombineerimine. — Ühed vabrikud valmistavad üht tüüpi väärtusi või poolvabrikate, mida teised vabrikud valmistasid ümber töötavad. 3) Tehniline tööjaotus. — Iga tööline täidab tööstuses ainult ühe ala ülesandeid.

Tehtud töö eest saaksid kõik töölised ühesugust tasu, see oleks inimese kõigi kehaliste ja vaimliste nõuete täitmine:

*) Н. Бухарин. Программа коммунистов Лк. 9. Петроград 1918.

toit, riided, korter, küte, valgustus, liikumine raudteel, trammil, teater, kontserdid, kino ja teised lõbud. Üleilmliku kommunistliku korra juures kaoks sõjavägi, piirivalve, politsei, tolliamet, kohtuasutused ja veel palju teisi asutusi; kellelgi ei oleks ju põhjust sõdida, röövida, varastada, sest et ühiskond annab kõigile tasuta ülalpidamise ja lõbud. Kõik kodanikud asuksid loovale tööle. Tuleks maa peale tõsine „paradiis“.

On arusaadav, et see teooria, kus nii palju lubatakse ja vähe nõutakse, valdab meeli.

Ta jagas kodanikud kahte liiki: valitsejad ja valitsetavad. Valitsejad pidid olema tugevad mitte füüsiliselt ja varanduslikult, vaid vaimliselt ja kõlbliselt. Valitsema pidid filosoofid, targad, kellel ideaalse maailma omadused — õiglus, vendlus, armastus, sõprus — esimesel kohal. Valitsetavad jagas ta kahte liiki: riigikaitsjad (sõjamehed) ja varade loojad (põllutöölised ja käsitöölised). Lapsed ei või olla vanemate, vaid riigi kasvatada. Valitsejate poolt väljatöötatud kava järele pidi lapsi kasvatatama. Valitsejad pidid määrama isikud kohtadele vastavalt nende

Karksi malevkonna ja naisjaoskonna juhatused.

Istuvad vasakult paremale: 1) Prl. E. Suurmats, 2) Pr. A. Rubel, 3) malevk. pealik M. Vahtrik, 4) pealiku abi J. Semper, 5) Prl. T. Koch. Seisavad vasakult paremale: 1) Laekahoidja K. Rubel, 2) kirja-toimetaja M. Parts, 3) Prl. Kolberg.

Tekib küsimus, kas kommunism, mis pakub nii palju paremusi inimeste elus, on Lenini ja Trotski leidis, või on ta varem tuntud ja miks ei ole teda seni viidud ellu?

Esimese kindla, väljatöötatud ja läbi mõeldud teooria kommunismi üle lõi Greeka mõttetark Plato (429—347 e. Kr.). Plato ajal hakkas mööduma õitsev ajajärk Greeka ajaloos. Vaheldusid mitmed valitsemisvormid: demokraatia — aristokraatiaga, aristokraatia — oligarhiaga, üksikutes maakondades valitsesid türannid. Oli kadunud sõprus, vendlus ja armastus. Plato tahtis toleaja paiseid parandada ja lõi teooria ideaalsest riigist.

isiklikkudele omadustele. Et kõigil klassidel oleks väärtusi tarvitada, siis pidid varade loojad oma töövilja tooma riigi aita-desse, kus nad kõigile kodanikkudele välja jagatakse. Kadugu perekond ja eraomandus, asemele astugu ühiskond ja ühiskonna omandus, valitsegu õiglus, armastus ja sõprus — oli Plato õpetuse peasisu.

Greeka oli sel ajal imunud läbi individualistlikest kalduvusist. Tegelik elu oli Plato teooria vastu, ta ei teostunud.

19. aastasaja algul katsus kommunismi praktiliselt teostada Inglise tööstur Robert Owen. 19. aastasaja esimesel aastakümnel kestis Inglismaal alanud

suurtööstuse tõuseng ikka hoogsamal kujul. Aurujõu ja masinate tarvituselevõtt tööstuses võimaldas jõudsamini varade loomist, millisest seni vaevalt jõuti unistada. Suurtööstuse arenedes vähenesid tööpalgad, kasvas tööpuudus, väiketöösturid ei jaksanud suurtööstusega võistelda ja langesid vaesusse. Masinate abil jõuti rohkem varasid valmistada ja neid turule paisata kui kodanikud, kelle sissetulekud vähenesid, neid osta suutsid. Tekkisid tööstuse kriisid, mille tagajärgede all miljonid inimesi, peasjalikult töölisi, kannatas. Tol ajal astusid üles n. n. utopistid, kes, olevat majanduslikku korda eitades esinesid radikaalsete kavatsustega ühiskonna põhjaliku reformeerimise kohta. Tähtsam ja mõjurikkam neist reformaatoreist oli Inglise suurtööstur Robert Owen. Pärast asjatuid üleskutseid vabrikantidele ja katseid avaldada mõju parlamendi liigete peale tööpäeva lühendamise ja laste töö piiramise kohta saab ta ägedamaks olemasoleva korra vastaseks. Ta leiab, et olev kord, mis eraomandusel tugeneb ja inimese isekust kasvatab, ei või anda häid ja vooruslikke inimesi. Isekus on kõigi pahede juur. Et seda inimeses kaotada, on vaja luua niisugune ühiskondlik kord, kus eraomandus puudub. Nii jõuab Owen eraomanduse eitamiseni ja nõuab täielist majandusliku ühetaolsuse maksmapanekut. 1817. aastal astub ta esimest korda üles oma kooperatiiviste kommuunide kavaga, mis tekkisid vabatahtlikult ja oma sisemiste paremuste tõttu tõrjuksid senised valitsevad eluvõrvid varsti kõrvale. Autonoomsed kommuunid 500—3000 elanikuga ühendaksid põllutöö tööstusega, astuksid suurlinnade asemele ja kataksid oma tiheda võrguga maa. Neis kommuunides puuduks eraomandus täiesti: valmistamisabinõud ja kõik ühise, sundusliku töö abil loodud produktid oleksid kõigi kommuuni liigete ühisomandus. Valmistatud varad jaguneksid kõigi vahel otsekoheselt ilma rahata või mõne muu vahetusvahendita. Kommuunides tõuseks tööviljakus; nii jatkuks kõigile tarvilisel määral varasid ja kaoksid Oweni arvates kõik senise korra pahed; valitseks üldine heaolek ja õnn. Kaoks ka tarvidus sundiva võimu järele ja täieline ühetaolsus tooks kaasa ka tõelise vabaduse. Owen pööras sarnaste kommuunide loomiseks üleskutsetega kõigi inimeste, nii rikaste kui vaeste, poole. 1826. aastal siirdub Owen Ameerikasse, omandab seal trappistide usulahuult suure maatüki ja asutab sellele oma esimese kommuuni — New Harmony.

Tingimused olid uue ettevõtte õitsenguks kõigiti soodsad. Omandatud maad olid juba ennemini hästi haritud ja heade kivihoonetega varustatud, uued asunikud leidsid seal mitu hästi kordaseatud vabrikut eest. Owen ise mahutas ettevõttesse suure kapitali (40.000 naelsterlingit), pühendas oma kogemused ja energia kommuuni kordaseadmisele. Kõigest sellest hoolimata varises New Harmony varsti kokku. Owen oli sinna mingi valikuta vastu võtnud inimesi, muu seas palju haritlasi, kes kehalist tööd ei tunnud ja lihttöölisega hästi ei sobinud. Vali ja järjekindel kommunism ei jaksanud inimesi korrigeerida kõlbliselt ümber luua, nende isekust ja vanast maailmast kaasatoodud hingeomadusi kaotada. Ettevõtte hakkas varsti kiratsema ja Owen oli ise sunnitud talle lõpu tegema. Samasugune saatus tabas ka kõiki teisi kommuune, mis mitmel pool Oweni kihutustöö mõjul tekkisid ja mille asutamiseks Owen suure osa oma varandusest oli kulutanud. *)

Ajaloo leiame veel isikuid, kes on kirjeldanud ja propageerinud kommunistlikku riigikorda, leiame katseid kommunismi teostamise kohta, kuid kõik need on lõppenud õnnetult.

Küsime tahtmata, milles seisavad põhjused, et kommunismi teostumine ei ole praktilises elus võimalik?

Inimene on algelement ühiskondlikus elus. Seadused, mis määravad ära ühiskondlikud vahekorrad, peavad aitama kaasa elu algseadusele, evolutsioonile. Need seadused peavad ka arvestama inimese kui ühiskondliku algolevuse omaduste ja jõududega. Nende loomisel ei või võtta inimest ainult ideaalsest küljest, vaid tervikuna, kõigi tema hüvede ja pahedega, kõigi instinktide ja harjumustega. Ei või võtta inimesi kui võrdseid suurusi, vaid kui elulisi olevusi, kellel mitmekesine psüühiline konstruktsioon, kellel mitmekesised soovid, vaated, püüded, harjumused ja mitmekesine intellektuaalne ja kõlbline tasapind. Kommunistid-teoreetikud võtavad oma õpetuse aluseks inimese ideaalsed omadused: vendlus, sõprus, armastus, virkus jne.; nad ei arvesta inimese negatiivsete omadustega: vaenlus, kadedus, põlgus, viha, laiskus jne., mis sama tugevad, kui positiivsedki. Nad ei tunnista evolutsiooni ja seadusepärast ühiskondlikus elus, vaid usuvad, et iga

*) P. Treiberg. Kõige uuem aeg. Lhk. 177. Tallinn, 1923. a.

seltskonda võib igal ajal igasugu plaani järele ümber muuta. Tegelikult ei ole see aga nõnda. Inimese hingelised jõud ja omadused on osalt ürginimeselt omandatud, osalt aastasadade jooksul välja kujunenud ja siis pärivuse teel põlvelt põlvele edasi antud. Nad alluvad arenemise seadusele ja neid võib kasvatuse ja pärivuse teel muuta. Inimest ei saa üle öö muuta, talle öeldes: täna oled sa reaalse, homme aga ideaalse maailma nähtus. Teatavasti peitub inimese hinge põhjas ikkagi loom ja kui teda seaduse ahelatest vabastada, siis on ta taltsutamata ja oma kirgedele vaba voli andes võib ta saata korda kõikisugu jõledusi.

Peamisena, milles kommunistid kõige kurjuse juurt näevad, on eraomandus või omandusõigus. Nad ütlevad: Eraomandus kasvatab isekust ja janu võimu järele. Suur varandus võimaldab inimesele teatava rahuldustunde selle võimu suhtes. Tema võib teha õnnelikuks või kukutada, keda soovib. See võim on piiramatu, absoluutne, ja koguni niisugusel maal kui Ameerika Ühisriigid, kus iialgi ei ole tuntud poliitilisi isevalitsejaid, ei oli vähe majanduslikke isevalitsejaid, kes dikteerivad oma tahtmist suurtele hulka-

dele. Eraomandusel on aga oma positiivne külg, mis negatiivse jätab varju. See tunne, mis väljendub tahtmises oma töövilja näha saada, seda endale kindlustada, sellega oma elujärke parandada ja kodu paremini sisse seada, kihutab inimest aktiivsele tegevusele, virgutab teda loovale tööle. Mitte kellegi teise juures ei avaldu see psühholoogiline joon nii selgesti kui põllumehe juures, kes ise oma põldu harib. Hoolitseda oma maalapikese eest, teda väetada ja toita kui mõnd elavat olevust, mahutada temasse kogu oma tööjõudu ja energiat ja elada lootuses saagi peale — lõikuse rõõmud ja ikalduse kurbused — see on see psühholoogia, mis inimest kisub maa poole. Seda maa võimu kirjeldab Zola tabavalt oma romaanis „Maa“. On arusaadav, miks kommunism taluniku juures enesele pinda ei leia.

Kujutame ette praegusaja inimesi puhtkommunistlikus riigis. Üks on nõudlik kehaliste ja vaimliste hüvede järele. Oma soovide rahuldamiseks on ta valmis tegema tööd. Teine armastab piskuga läbi ajada ja ütleb: „On's mul muret, las' teised teevad!“ Kolmandal on kired viina, õlle ja teiste pahede järele mida kommuuna ei suuda rahuldada. Neljas on laisk ja poeb põosa vilusse puhkama, kui kibe hei-

natöö. Viies ja kuues viskavad vikatid, rehad ja ütlevad: „Milleks meie peame tegema, kui teised laisklevad.“ Arvamata palju tekib sarnaseid vastuolusid kommunistliku korra juures. Raske on ette kujutada, millal teevad kõik inimesed tööd lõbu pärast. Häda, tarvidus ja sund on mänginud tähtsat osa inimese tööleergutamiseks. Vabaduse-riik algab seal, kus kaob sundus. Vabadus, õnn, soovide, tunnete ja kirgede rahuldamine jääb ka kommunistliku ühiskondliku korra juures kättesaamatuks. „Paradiis“ jääb maa peale tulemata.

Üks läinud aastasaja praktilisemaist inimesist, vürst Otto Bismark, avaldas kord soovi, et sotsialistidele lubataks anda katsete toimepanemiseks mõni väike riik ja et neid jäetaks siis omapead. Bismarki soov on läinud täide. Kommunistid, viies Venemaa oma katsetega hukatuse lävele, on loobunud oma programmi teostamisest, ehk küll „ajutiselt“, ja tüüriivad nüüd materjalistliku korra poole. Kommunism on jäänud motiiviks, mille abil tema juhid oma võimu õigustavad. Nende peasiht seisab selles, et Venemaa imperiaalistlike huve taga ajades maailma poliitika juhtimisel tõusta tähtsamale kohale. Selle üheks abinõuks on kommunistlik propaganda, mida „Komitern“ teostab. Oma eesmärgi — ülemaailmliku revolutsiooni ja kõigis riikides kommunistliku riigikorra sisseseadmise — saavutamiseks on „komiternil“ muu seas järgmine töökava: 1) Igal maal rahvusliku kommunistliku sektsiooni loomine ja uuendamine, kes alistub kominternile ja kelle ülesandeks on ettevalmistustööde tegemine riigivõimu kättevõitmiseks. 2) Ilma erandita kõigis organisatsioonides, liitudes, ühisustes, eeskätt proletariikkudes (poliitilistes, ametiühisuslikkudes, sõjaväelistes, ühistegelistes, haridus-, spordi- jne. seltsides), kommunistlike rakukeste või ringikeste loomine, kes pika ja visa tööga peavad võitma ametiühisused ja teised organisatsioonid kommunismile. Need kommunistlikud rakukesed peavad täielikult käima kogu partei alla. 3) Kommunistlike ideede laialilaotamine kõigis rahvakihtides, eriti sõjavägedes, kus on vaja püsivama ja järjekindlasti teha propagandat. Ühe sõnaga — kommunismi batsill peab igalpool tegema oma organismi lõhkumise tööd. See töö on osalt vilja kannud. Ta tulemus on meie 1. detsembri sündmused.

Kuidas võidelda sarnase kihutustöö vastu? See on iga kodaniku kohus. Siin peavad silmad ja kõrvad olema igalpool.

Õpetliku näite selleks leiame Inglismaa ajaloost. Prantsuse revolutsiooni ajal tunnisiid revolutsiooni ideed mannermaalt Inglismaale, kus väike arv radikaale neid propageeris. Inglise valitsev seltskond suure enamuses nägi selles hädaohtu vabadusele ja eraomandusele. Kirjanikud ja teadusemehed tõusid Prantsuse revolutsiooni ja selle ideesid arvustama. Esimene, kes revolutsiooni ideede vastu välja astus, oli kirjanik ja vabameelne riigimees Burke. Temale järgnesid teised. Isegi niisugune liberaalne mõtleja nagu Jeremy Bentham võttis arvustuse alla Prantsuse revolutsiooni ideed, eitas loomulikku õigust ja nägi selles shovinismi. Asutati „Vabaduse ja eraomanduse kaitsjate ühing“, kes korraldas radikalismi vastaseid miitinguid, pani toime rahakorjandusi, paljastas radikaalide plaane ja tegevust ja avaldas neid valitsusele. Kodanikke, kes radikaalide hulka kuulusid, hakati seltskonna poolt põlgama ja taga kiusama. Neid ristiti „tulesütitajaiks“, „kuninga tapjaiks“ *) ja veel raskemate sõimunimedega.

Nõnda kujunes rahva enda poolt kontr-revolutsiooniline liikumine.

Valitsus, tugenedes seltskonna suurele enamusele, võis ajada karmi radikalistide vastast poliitikat. 1794. a., kui Prantsusmaal terror valitses, pandi Habeas corpus act alguses üheks ja siis veel kuueks aastaks seisma. Võim läks politsei kätte, kes

kohtu otsuseta võis kodanikke kinni võtta. Kuuenädalase vaeluse järele läks parlamendis läbi vabaduse piiramise seadus. Suurendati karistust mõttevabaduse kurjasti tarvitamise eest (Tsensuuri siis Inglismaal ei olnud). Kodanliste kuritegude eest suurendati karistust kuni surmanuhtluseni. Need abinõud vaigistasid revolutsiooni kired ja siis algas riigi elu reformeerimine.

Oleme elanud läbi revolutsiooni päevad. Revolutsiooni kired on vaikinud. Meie rahva seas elab siiski üks liik inimesi, kes ei tunnusta rahvus-valitsust, kes armastavad segadusi ja kelle vaade on ikka pöördud ida poole. Need on: 1) Kommunistid, kes kommunismis näevad abinõu võimu enda kätte haaramiseks. Tung võimu järele juhib neid. 2) Kommunismi sulased, agendid, kes on valmis raha eest ära müüma riiki ja oma rahvast. 3) Kergeusklikud kodanikud — fanaatikud, kes tõesti usuvad ja loodavad kommunismis sotsiaalse elu paranemist. Ekslik on vaade, et ainult valitsus oma asutuste kaudu on kutsutud ja kohustatud võitlema kommunismi vastu. Rahva, tema organisatsioonide ja valitsuse koostöö võimaldavad likvideerida need järelejäänud rakukesed ja batsillid, kes kaevavad meie riiklusele hauda, ja pöörda nende kergeusklikkude meeled, kes näevad kommunismis paremat tulevikku.

A. Balder.

Kaitseliitlase eesõigused.

Sellele teemile kandis Harju maleva pealik leitn. O. Suursööt viimasel kaitseliidu pealike nõupidamiskoosolekul 15. aprillil s. a. referaadi ette, milles ta igakülgelt kaitseliitlasele seni juba tarvitada olevaid õigusi ja eesõigusi käsitas ja tähelepanu juhtis nendele õigustele ja eesõigustele, mis kaitseliitlasele peaks antama.

Kuna see küsimus huvitab mitte ainult kaitseliitlasti, vaid iga kodanikku, siis tutvustame oma lugejaid siin lühidalt nimetatud referaadi sisuga, mõnd märkust juure lisades.

Oma kõne sissejuhatuses selgitab referent kõigepealt kaitseliitlase kui sarnase mõistet ja leiab, et kaitseliitlase peale tuleb vaadata kahest vaatepunktist.

Ühelt poolt on kaitseliitlane — k o d a

nik, seltskonnategelane, isamaa-armastuse ja meie iseseisvuse tähtsuse propageerija ning nende ideede kaitsja aatelite abinõudega. Teiselt poolt on kaitseliitlane — k o d u k a i t s j a, sõjalise jõu esitaja, kodanikkude julgeoleku, rahva iseseisvuse ja põhiseadusega maksmapandud riigikorra eest relvastatud valvel seisja.

Nende kahe vaatepunkti järele jagunevad siis ka kaitseliitlase eesõigused kahte jakku: a) eesõigused, mis talle kaitseliidu põhikirja § 2 alusel kui seltskonnategelasele, kui teatud organisatsiooni liikmele on antud, nagu kodude avamine, spordiplatside asutamine jne. Peale § 2-a nimetatud eesõiguste võiks siin nimetada veel jahi järelevalve, vormi ja kaitseliidu märgi kandmise õigusi. Nende lisaks tuleks kaitse-

*) Tolleaegsed sõimunimed Inglismaal.

liitlasele anda veel eesõigustöösa- kasulik, et vajaduse korral võimalik on misel. Kõige tähtsamaks kaitseliitlase eesõiguseks peaks aga saama see, et tema peale kui isiku peale hakatakse vaatama, kes teistest kaaskodanikest peajao kõrgemal seisab. See kaaskodanikkude silmis eesõigustatud seisukohal seisma pidamine on kõneleja arvates kogu muude eesõiguste kompleksi saamise aluspõhjaks.

b) Eesõigused, mis kaitseliitlasele kui sõjalise jõu esitajale antud võiksid saada ja osalt juba antud ongi, oleksid: sõjariista kandmise õigus, mida võiks laiendada kõigi sõjariistade peale, noorte teatud õppuste ja katsete läbitegemisel sundusliku väeteenistusaja lühendamine ja reservis seisjatele mobilisatsiooni alla kuuluvatele teatud õppuste ja katsete sooritamisel — kordamisõppustest vabastamine. Kui kaitseliit neid ülesandeid teostama hakkaks ja kaitseliitlased tähendatud eesõiguste osalisteks saavad, väidab kõneleja, siis ei tuleks enam kellelegi meele kaitseliidu olemasolu tarviduse või mittetarviduse üle targutama hakata, sest kaitseliidul oleksid oma kindlad riiklikud ülesanded täita, mis riigile suurt kasu tooksid, sest ainult noorte sundusliku teenistusaja vähendamisega üksinda juba saaks sõjaväe kulusid umb. 40—50 miljoni võrra kokku hoida, sellest kasust kõnelemata, mida riigile annab tuhandete noormeeste võidetud aeg. Teiselt poolt oleks aga ka tervete, tahtejõuliste meeste juurevool kaitseliitu kindlustatud, kuna selle kaudu võib saada mitmesuguseid soodustusi teenistuse alal kaitseväes. Peale juba tähendatud eesõiguste peaks kaitseliitlastele kindlustus antama, et ametikohuste täitmisel saadud vigastuste ja surma puhul kaitseliitlane ja ta perekond mitte hätta eitarvitse jääda, vaid teatud riikliku toetusega võib rehkendada. See annaks kaitseliitlasele tõsistel momentidel hulga julgust ja kindlust juure, kaotaks kõhklemise. Nende kaitseliitlase kui sõjalise jõu esitaja eesõiguste hulka kuulub ka küüdisaamise õigus, mis hiljuti anti. Kuigi selle eesõiguse tarvitamine osutub majanduslikult kahjulikuks, sest paar posthobuseid maksab 27 mk. kilomeetri pealt, kuna ühe küüdi hobuse eest tuleb maksa 30 mk. kilomeetri pealt, on see õigus siiski ka ses mõttes

teda tarvitada.

Üle minnes kaitseliidu juhtivate tegelaste eesõiguste vaatlemisele jaotab kõneleja need kahte liiki: ohvitseride ja eraisikute õigused. Mõlemale liigile on kindlustatud pensioni väljateenimise õigus. Arstiabi saamine peaks kättesaadavaks tehtama kõigile pealikele, kes on nimetatud kaitseliidu põhikirja § 11-as, sest maal asuvatel pealikutel on seni vastavate sõjaministeeriumi tervishoiu valitsuse korralduste puudusel võimatu seda eesõigust kasutada. Pealikutel-ohvitseridel olgu kindlustatud veel teenistusaja arvestamine aukraadides ülendamise suhtes.

Eesõiguste hulka tuleb lugeda ka kõigi pealike kuni komp.-pealiku inkl. õigus alati tarvitada sõjaväe sõidupiletit.

Välja mõelda eesõigusi kaitseliitlaste jaoks pole raske, lõpetab referent, kuid raske, tihti võimatu, on neid maksmata panna, eriti kui nad on seotud suurte majanduslikkude kuludega. Seepärast peab eesõiguste nõutamisel eeskätt neid püüdma kätte saada, mis on seotud väheste kuludega.

Nii kõneleja.

Kaitseliitlase eesõiguste esimeses grupis nimetatud õigusi ei pea võib olla ehk nii mõnigi eesõigusteks ja väidab, et on ju ka teistel organisatsioonidel õigus kodusid avada ja spordiplatse asutada, vormi ja mõnd märki kanda jne. Kuid siiski tuleb neid õigusi kahtlemata pidada eesõigusteks, sest iga õigus on eesõigus, milleks mitte iga väbariigi kodanik õigustatud ei ole. Tõsi küll, ka Punase Risti liige on õigustatud kandma oma Punase Risti märki, kuid see ongi Punase Risti liikme eesõigus, sest kõik teised kodanikud, kes ei kuulu Punase Risti liigete hulka, ei tohi seda märki kanda. Sama lugu on siis ka kaitseliidu märgi kandmise õigusega. See on kahtlemata eesõigus. Ütleksime lühidalt: Kõik kodanikud on õigustatud mingit märki kandma, kuid kaitseliidu märgi kandmise õigus on ainuüksi kaitseliitlaste eesõiguseks. Samane lugu on ka teiste loetletud kaitseliitlaste õigustega.

Täiel määral tuleb ühineda referendi väitega, „et eesõigusi välja mõelda pole raske, kuid eeskätt peab püüdma kätte saada neid, mis on seotud väheste kuludega.“ Meie oleme alles noore iseseisvusega rahvas ja meie riigi majanduslik kindlustamistöö pole ammuugi veel lõpule viidud, ning seepärast peame kõigiti hoiduma liig kulukate kavatsuste teostami-

sele asumisest, olgugi meil kindel veendumus, et õigustatud oleksime nende teostamist nõudma. Nii võiks ju näituseks väita, et riik on kohustatud kõiki kaitseliitlasi mundritega varustama, nagu seda teeb Soome riik oma kaitseliitlastega. Õigus ta ju on, moraalselt oleks ju vast tõepoolest riik kohustatud seda tegema, kuid samuti teame ju teiselt poolt ka kõik, et see praegu käib meie riigile üle jõu ja seepärast ei tohi me ka esialgul sarnase nõudmisega esineda, vaid peame katsuma

end ise jõudumööda mundrisse panna, kugi see ehk sel kombel kestab mitmeid aastaid, kuni kogu meie kaitseliit on mundritega varustatud ja meie ühised esinemised paraadidel, rongikäikudel ja mujal hakkavad vaatleja silmale pakkuma ühtlasemat, kaunimat pilti.

Nõnda siis nõudkem esialgul ainult neid eesõigusi, mis on üldsusele kasulikud ja mis meie riigile ja meie kaaskodanikkudele ei käi üle jõu.

—o.—

Kaitseliidu päev ja ÜENÜ rahvuspüha.

Kaitseliidu päeva pühitsetakse käesoleval aastal ülemaaliselt 20. juunil, pühapäeval enne jaanipäeva.

Sealjuures oli kaitseliidu staabil kavatsus 19. ja 20. juuniks kõigi malevate esitusmeeskondi ühiste spordivõistluste korraldamiseks Tallinna koondada.

Vahepeal selgus aga, et ülemaaline Eesti noorsoo ühendus samadeks päevadeks võimalikult kõigist oma osakondadest, kellede arv on 76. esitusrühmi Tallinna kavatses koondada, et seal oma esimest rahvuspüha ära pidada. Selleks oli tõuget annud nullusuvine külaskäik Rootsi sealsele Rootsi noorsoo rahvuspühale, mis noorsoolastele oli jätnud üleva, kauni mulje.

Tekkis küsimus, kuidas kaks sarnast suurt organisatsiooni, nagu seda on kaitseliit ja ülemaaline Eesti noorsoo ühendus, ühedel ja samadel päevadel ühes ja samas kohas üksteist segamata võiksid teostada oma kavatsusi, võiksid kõrvuti korraldada oma pidustusi nõnda, et see kõigis osavõtjais jätaks rahuldustunde.

See näis sootuks võimatu olevat.

Aga mis siis teha? —

Seal tuli kaitseliidu staap seda keerdküsimust arutades järgmisele mõttele, mis võib olla kõiki, nii kaitseliitlasi, noori kui ka kõiki muid kodanikke, kes mõlemate pidustuste heast kordaminekust huvitatud, suudaks rahuldada — kuis oleks, kui mõlemad organisatsioonid püüaksid oma pidustusi ühiselt korraldada, käsikäes töötada! Pealegi on ju mõlemad organisatsioonid aatelite ideede eest võitlemas, kumbki neist tahab kogu oma jõu pühendada võitlusele isamaa helgema tuleviku eest, rahvustunde süvendamisele ja kõvendamisele. Eriti võiks rõhutada veel

kaitseliidu alatist püüdu just noorsoo hulgas endale leida kaastöölisi, värskemad, jõuküllasemat verd, aatelisi võitlejaid Eesti tuleviku kindlustamisel.

Pöördi noorsoolaste poole ja, nagu see teisiti ei võinudki olla, leiti täielist vastukõla sellele mõttele, haardi pikema kõhkleemiseta kinni pakutud sõbrakäest ja asuti ühiselt tööle.

Juba 17. aprillil näeme mõlema organisatsiooni esitajaid koos kaitseliidu ülema kabinetis elavalt mõtteid vahetamas ühise koostöö sihtide rajamisel. Kõige hellikumad — majanduslikud — küsimused lahendatakse ilma mingi raskuseta mõlemale poolele täiesti vastuvõetaval kujul, teised küsimused ei tee juba enam mingit raskust ja kokkulepe ongi saavutatud.

Ühiste pidustuste juhtimiseks otsustatakse mõlema organisatsiooni esitajaist moodustada kesктоimkond ja rida alatoimkondi, kes kohe tegelikule tööle võiksid asuda.

Järgneb 21. aprillil 1926 esimene kesктоimkonna koosolek, kuhu kuuluvad:

Kaitseliidu staabi esitajatenä:

- 1) staabiülem kol.-leitn. J. Vende,
  - 2) I osak. pealik kapt. H. Freiberg,
  - 3) II osak. pealik V. Neggo
- ja asetäitjana Talinna mal. pealik kol.-leitn. F. Pinka

Ülemaalse Eesti noorsoo ühenduse esitajatenä:

- 1) hra A. Meikopp,
  - 2) hra M. Lassmann,
  - 3) major K. Kirschbaum
- ja asetäitjana hra R. Saarman.

Koosolekul fikseeritakse üksikasjalisemalt pidustuste majanduslike küsimuste lahendamise viise, lepatakse üldjoontes pidustuste kava asjus kokku, pooldatakse mõtet pidupäevadel ühist mälestusmärki müüa, mis kujutaks mõõgaga varustatud lövi, kes kaitseks ta käppade vahele asetatud last — kaitseliit kaitseb Eesti noort rahvuslikku iseseisvust — otsustatakse pidustustest, eriti paraadist ja rongikäigust

Ühiste alatoimkondadena moodustatakse järgmised:

1) Tseremoniide toimikond.

Koosseis: B. Rautsman, M. Tamm, A. Tammerik, E. Kivi, A. Neumanskraft, K. Raudjalg, E. Johanson.

Ülesanded: Paraadi ja rongikäigu korraldamine, kohtadele juhatamine ja

Pärnumaa maleva staabi ja malevkondade pealike kogupilt malevkondade pealike koosoleku puhul 29. märtsil 1926. a.

Istuvad (vasakult paremale): Vändra malevk. pealik kapten Lilienblatt, maleva pealiku abi J. Markson, maleva pealik kapten Adamson, Türi malevk. pealik kapten Tamman, Möisaküla malevk. pealik kapten Reigas. Seisavad: Karksi malevk. pealik kapten Vahtrik, Häädemeeste malevk. pealik noor. leitnant Soonet, maleva instruktor Kullamaa, Audru malevk. pealik leitnant Haas, Jakobi malevk. pealik lipnik Tomson, maleva sekretär Kappak.

osa võtma kutsuda skoute, noorseppi ja guidesid, kellelt loodetakse pidustuste korraldamise juures tegelikku abi, ning peetakse tarvilikuks moodustada ühiseid alatoimkondi järgmistel aladel: 1) tseremoniide, 2) aktuse, 3) majanduse, 4) propaganda, 5) liikumisvahendite ja 6) muusika.

26. aprillil 1926. a. koguvad end kaitseliidu staabi ja Tallinna maleva pealikud, malevkondade juhatused ja suur hulk Harju maleva pealikuid staabi kokku, et ühiselt keskoimkonna poolt kindlaks määratud alatoimkondi moodustada ja töö enda vahel ära jaotada.

üldise korra järele valvamine, samuti ka üldine korraldus staadionil, kohtadele juhatamine ja korra järele valvamine.

2) Aktuse toimikond.

Koosseis: E. Nepter, Ed. Tõnnisson, Joh. Pallo, K. Terras, Lasberg, Kangur.

Ülesanded: Ruumi muretsemine, eeskava seadmine ja sellele vastavalt tegelaste kutsumine, ruumide kaunistamine, kohtade määramine ja korrapidamine, aktusele kutsutavate nimestiku kokku-seadmine, kutsukaartide valmistamine ja väljasaatmine.

3. Majandustoimkond.

Koosseis: F. Mägi, Roosi-
leht, Mühlverk, V. Both, K. Gus-
tavson.

Ülesanded: Tegelastele ruumide (eluaseme) ja söögiküsimuste lahendamise ja nende paigutamine. Pidupiletite küsimuse lahendamine: hindade ja arvu määramine, müügikorraldus ja aruandmine, lõbustusmaksust vabastamise küsimuse lahendamine, reklaamsissetulekute kasseerimine, üldine arvepidamine ja aruandmine.

4. Liikumisvahendite toimkond.

Koosseis: J. Kalpus, A. Toom, O. Sulgi, N. Kivi, Kõõbe, A. Puhk, Jägermann.

Ülesanded: Trammid, autobussid, autod, mootorrattad, rongid, laevad, — ühenduse pidamise hõlbustamine ja hinnaalandused.

5) Muusikatoimkond.

Koosseis: A. Kirikal, F. Nahk, J. Birkan, Habermann, Vask.

Ülesanded: Orkestrite muretsemine ja paigutamine.

6) Propaganda toimkond.

Koosseis: Toimkonna moodustamine jäetakse kaitseliidu staabi II osak. pealiku ülesandeks sooviavaldusega, et toimkonna koosseisu kutsutaks suuremate ajalehtede toimetuste esitajad.

Ülesanded: Ajakirjanduse mobiliseerimine ja informeerimine, teadetebüroo sisseseadmine, eriväljaanded, reklaami korraldamine, linna ilustamisküsimuste lahendamine (lipud, vaateaknad jne.), häälekõvendajate asetamine, lendlehed, mälestusmärk.

Kõigisse neisse toimkondadesse saadab Ü. E. N. Ü. oma esitajad.

Peale nende ühiste toimkondade luuakse samal koosolekul veel:

7. Võistlustoimkond.

Koosseis: H. Freiberg, Tõnson, Abrams, Pajusson, J. Kauba, A. Mikk, A. Kivisild, K. Raudjalg, F. Uibopuu, Resev-Resel, Louni.

Ülesanded: Laskmine, kergejõustik, segastafett, vabaharjutused ja mängud, — nende üldine korraldamine, eeskava seadmine, spordiplatside soetamine, aja määramine, jury'de moodustamine, klassidesse liigitamine, vormi, reeglite ja

tingimuste äramääramine, auhindade muretsemine ja väljaandmine.

Kuna kaitseliit kaitseliidu päevaks ootab külalisi Soomest ja Lätist ning võib olla veel teistest naaberriikidest, siis moodustatakse veel eriline

8. Esitustoimkond.

Koosseis määratakse kaitseliidu ülema poolt kindlaks.

Ülesanded: Võõraste vastuvõtmine ja paigutamine ning nende eest üldine hoolitsemine.

Ka Ü. E. N. Ü. moodustab oma erilise esitustoimkonna, kuna ta oma rahvuspuhaks ootab külalisi: Soomest, Rootsi, Norrast, Daanist, Ungarist, Poolast, Leedust ja Lätist, igalt maalt kuni kahekümne-isikulist gruppe, kes Tallinnas esineksid oma rahvatantsude ja -lauludega.

Pidustuste kava on esialgul järgmisena mõeldud:

Kaitseliidu päeva pühitsetakse üle kogu maa, kusjuures käesoleval aastal spordivõistluste korraldamine ning malevate esitajate kogumine sünnib Tallinnas.

Kohtadel jäävad korraldused malevate pealike hoole, kusjuures tarviliste üldiste juhtnööride andmine jääb kaitseliidu staabi hooleks. Tallinna ühiste pidustuste üldine korraldamine ja juhtnööride andmine jääb kaitseliidu ja Ü. E. N. Ü. esitajaist moodustatud kesktoimkonna hooleks.

Malevad esinevad Tallinnas oma lipude, esitajate ja sportlaste kaudu. Esitajaid on igast malevast — kolm (ka maleva naisorganisatsioonid võivad ühe esitaja saata). Sportlasi peab iga malev saatma vähemalt 25 meest, kuid mitte üle 40-ne mehe, välja arvatud Tallinna ja Harju malevad, milledest esimene paraadil terves koosseisus ja teine — samas toimingus — võimalikult suurel arvul esinevad. Viimase kahe maleva sportlaste arv on piiramatult (peale laskmise). Kaitseliitlased-sportlased võtavad pidustustest osa valgetes spordiülikondades.

Sõidukulud jäävad kaitseliidu staabikanda, kuna toidu- ja teised ülalpidamise kulud malevate erasummadest katta tulevad.

Korteritesse mahutamise jääb vastava toimkonna korraldada.

Kaitseliidu päeva ja Ü.E.N.Ü. rahvuspüha pühitsemine Tallinnas jaguneb kahe päeva peale, s. o. 19. ja 20. juuni peale.

Laupäeva, 19. juuni, pidustuste kava:

Ü.E.N.Ü. korraldab rongikäigu linnast staadionile ja staadionil ainult oma jõudude abil pidustuse, päevakorda võttes rahvalaule, -tantse jne. Öhtul korraldab ta staadionil vabahuuetenduse.

Samal ajal korraldab kaitseliit:

1. Laskevõistlused Tondil alates kell 8.30 ja lõpetades sama päeva õhtul.
2. Kergetõustiku eelvõistlused „Kalevi“ väljal enne lõunat ja kella 15 alates:
Jooksud: 100 mtr., 400 mtr., 1500 mtr., tõkkejooks, teatejooksud 5×100 mtr. ja 10×200 mtr.
Tõuked ja visked: kuul, oda, ketas, granaat.
Hüpped: kõrgus, kaugus, teivas, kolmik.

Selle pidustuse umbkaudne kava oleks järgmine:

- a) Orkestrite mäng.
- b) Ü.E.N.Ü. üldkooridelaul.
- c) Kaitseliidu spordivõistlustefinaalid:
jooksus: 100 ja 400 mtr., stafett 10×200 mtr., segastafett;
viskes: oda, ketas, granaat;
hüppes: kõrgus, kaugus.
- d) Kaitseliidu meeskondade vabadharjutused.
- e) Ü.E.N.Ü. kooride ja tantsubrühvide esinemine.
- f) Kaitseliidu spordivõistlustel saadud auhindade väljajagamine.
- g) Orkestrite mäng.
6. Jalgpalli finaali „Kalevi“ väljal. Enne seda sealsamas pesapalli demonstratsioon.
7. Kaitseliidu ja Ü.E.N.Ü. ühine aktus „Estonia“ kontsertsaalis.

Cauluarmastajad! Koguge väljaantava **Kaitseliidu lauliku** jaoks laule ja viise ja saafke need **Kaitseliidu staapi, II osakonda**, Tallinn, Kaarli 8, tel. 3-70.

3. Jalgpalli eelvõistlused „Kalevi“ ja „Spordi“ väljadel.

4. Orienteerimisjooks Pirital (õhtul).

Pühapäeva, 20. juuni, pidustuste kava:

1. Tallinna häire-signaalide demonstreerimine.
2. Paraad Vabadusplatsil, millest osa võtavad kaitseliitlased, sportlased, Ü.E.N.Ü. ja skoudid, noorsepääd, guided oma lippudega.
3. Rongikäik läbi linna paraadist osavõtjatega.
4. Lõunavaheaeg.
5. Kaitseliidu ja Ü.E.N.Ü. ühine pidustus staadionil.

Nagu senistest kavatsustest ja eeltöödest näha, näib kaitseliidu päeva ja Ü.E.N.Ü. rahvuspüha pühitsemine ülemaailseks suurejooneliseks rahvuslikuks demonstratsiooniks kujunevat, eriti aga Tallinnas, kus samal ajal avatakse Eesti ülemaailne näitus-mess. Olgu meile see tähtsaks, et ka tulevikus kaitseliit käsikäes noorsooga, meie Eesti riigi lootusrikka tulevikuga, rahvuslikke ideaale kõrgel hoiab, on meie rahva tervise, jõu eluvärskuse ja -rõõmu kehtaseks. Ning nende kõrval sammugu kindlal, püsival sammul meie majandusliku elu värskenemine ja edenemine, meie kultuuri areng ja vaimline tõus, et muutuksime murdmatuks igal alal.

Saagu see kaitseliidu päev ja Eesti noorsoo rahvuspüha meile igasuviseks traditsiooniliseks pidupäevaks, mil oleme selleks, mis oleme — vabaks, iseiseisvaks Eesti rahvaks.

Petseri maleva I aastapäev 29. III. 1926.

Röömsa ärevusega ootasid Petseri maleva kaitseliitlased oma maleva I aastapäeva — oli ju selleks päevaks määratud kauaoodatud maleva lipu pidulik õnnistamine ja malevale üleandmine. Oli oodata rohkesti kõrgeid külalisi. Et auvõraid vääriliselt vastu võtta ja neile südamest „tere tulemast“ hüüda, selleks sammus Petseri malevkonna I kompanii malevkonna pealiku leitnant Listakind'i juhatusel 28. märtsil, s. o. päev enne pidupäeva, Petseri raudteejaama. Olgugi, et tee lõunapäikese käes poriseks muutus, oli meeste meeoleu suurepärase, sest ilm oli ilus ja rännaku otstarve meeltulendav.

osalt ratsa. Terve pärastlõuna kuni hilja õhtuni liikus igal Petserisse suunduval teel saane maakonnast pidustustele ruttavate kaitseliitlastega, kellele Petseri gümnaasiumi ruumes oli korraldatud ühiskorter. Ehk küll väsinud teekonnast, asusid malevlased riietuse ja rakmete kordaseadmisele järgnevas pidupäevaks. Pühapäeva hommikul, kella 8 ajal, kõlas mitmelt poolt linnast aastapäeva sissejuhatavaid aupauke (mürtse), mis õhu värisema panid. Mürtsudele järgnes sõjaväe orkestri poolt vägev ja pühalik koraal linna elektriijaama tornist. Kõik linna majad olid lipehtes, linna raekoda, mille ette platsile oli püs-

Petseri maleva aastapäev 29. märtsil 1926. a.

Riigivanema asetäitja minister Einbund võtab Petseri maleva aastapäeva puhul korraldatud paraadi vastu. Mintstri kõrval maleva pealik major Soo, tagaplaanil 7 rüg. ülema abi kol. Kunnus, II div. ül. abi kol. Kubbo ja kaitseliidu ülem kol. Roska.

Kui rong läheneb, asus aukompanii vaksali esisele. Rong tõi meile auvõrastena siseministri K. Einbund'i, kaitseliidu ülema kolonel Roska ja maleva pealikuist: Võrust kapt. Treimuth'i, Valgast major Hiib'i, Tartust kapten Sarsen'i. Tartumaa maleva esitajana saabus maleva instruktor leitnant Treufeldt. Vagunist väljatulejale valitsuse esitajale raporteeris kohalik rahvaväe ülem ja maleva pealik major Soo ja tervitasid Petseri garnisoni ülem major Koern, politsei abiprefekt Vares, Petseri linnapea Meomuttel ja maakonnavalitsuse esimees Raag. Hra siseminister kaitseliidu ülema ja maleva pealiku saatel tervitas valvelseisvat aukompaniid — viimane vastas müriseva kogutervitusega. Sama rongiga Võrust kohale jõudnud 7. jalgväe rügemendi orkester mängis võoraste tervituseks tushi.

Orkestri marsihelide saatel asus aukompanii koduteele, samuti ka külalised, osalt autodel,

titatud rohelisega kaunistatud kõnetool, oli ehitatud vanikutega, mille keskel Petseri maleva embleem. Kell 10 homm. marssisid kaitseliitlased maleva staabi juurest orkestri saatel linna-platsile. Nii suurt kogu kindlasti sammuvaid kodukaitsjaid nägi Petseri esimest korda — esines oma esimeseks aastapäevaks terve Petseri malev, milline koosneb 4 malevkonnast — Petseri, Laura, Irboska ja Värska.

Valitsuse esitaja K. Einbund ilmub platsile. Raporteerib paraadi komandeerija maleva pealik major Soo. Tervitusmarsi helidel sammub valitsuse esitaja ühes saatkonnaga, kuhu kuulusid kaitseliidu ülem kolonel Roska, II diviisi ülema abi kolonel Kubbo, 7. rügemendi esitaja kolonel Kunnus ja t., ülesseatud malevlaste ridade eest mööda ja tervitab kõiki malevkondi üksikult, millele malevlased vastavad kaugelekõlava sõjaväelise tervitusega.

Linnavalitsuse hoonest ilmub nähtavale naisrühma esitajate kätel kattega ümbritsetud maleva lipp. Rivist astub välja kolm kaitseliitlast — vabadusristi kavaleerid, pealikud Listakind, Karlson ja Ruusmann, ja jäävad seisma õnnistamislaua kõrvale. Nobedad naiste käed vabastavad lipu tema kattest ja lipp lööb tuule käes esimest korda lehvima. Lipu õnnistamist toimetab Luteri usu kombe järele Vastseliina koguduse õpetaja praost N. Aunvert ja apostliku-õigeusu kombe järele Petseri kloostris ülem arkimandriit Johannes. Pühalikku toimetust toetab koraali laulmisel orkester, apostliku kiriku laule kannab ette Petseri kloostris suur kirikukoor. Pärast pühalikku toimetust lööb siseminister K. Einbund lipu

Läti rahva ja tema kaitseväge võitlust meiega õlg-õla kõrval ühiste põliste vaenlaste vastu, paneb härra minister ette saata Läti presidendile tervitustelegrammi, mille lätikeelse teksti siinsamas ette loeb. Ministri ettepanekul järgneb Läti auks orkestri poolt Läti hümn. Edasi tuletas kõneleja meele Soome vennasrahva abi meie vabadusevõitluses, millele järgnes Soome hümn. Kõnega esines veel kaitseliidu ülem kolonel Roska, manitsedes malevlasi alal'selt valvel olla ja oma lippu kaitsta viimase veretilgani; tervitusi ja parimaid soove kodukaitse kindlustuseks ütles veel II diviisi nimel diviisi ülema abi kolonel Kubbo. Kõnedele järgnes paraad, millist Petseris nii suurejooneliselt veel polnud nähtud,

Petseri maleva aastapäev 29. märtsil 1926. a.

Vabariigi Valitsuse esitaja minister Einbund annab maleva lipu maleva pealikule major Soo'le üle.

vardasse naelad riigivanema, sõjaministri ja siseministri poolt; naela lööb veel kaitseliidu ülem, II diviisi, 7. rügemendi ja malevate esitajad Võrust, Valgast ja Tartust, Tartumaalt, linna- ja maakonnaavalitsusest. Siis võtab K. Einbund maleva lipu, mida seni hoidnud õrnad naiste käed, ja annab selle üle maleva pealikule major Soole, kes lipu põlvili laskudes vastu võtab ja siis lipukandjatele edasi annab. Lipp kanti muusika helide saatel seisvate malevlaste ridade eest mööda. Kaitseliidu ülem kolonel Roska luges ette maleva vandetootuse, mida malevlased kuuldavalt kordasid.

Kõnetooli asus siseminister K. Einbund ja tervitas malevat sütitavas kõnes lipu piduliku üleandmise puhul, ühtlasi alla kriipsutades, et kaitseliit on vabatahtlikkude kodukolde kaitsjate organisatsioon, kes ühegi naabri vastu vaenu-mõtteid ei mõlguta, kuid ialgi ei luba, et mingi võoras võim meie kodukolde rahu tohiks rikkuda. Tuletades meele meie lähema naabri, sõbraliku

isegi kaugemalasuvatest maa malevkondadest võttis paraadist osa üle 80% malevlasi. Paraadimarsil mindi mitmest tänavast läbi kohaliku kino ruumideni, kus korraldati pidulik aktus. Aktuse avas maleva pealik major Soo ja andis lühikese ülevaate maleva arenemisest. Aktusel esinesid kõnedega ja tervitusega siseminister K. Einbund, kaitseliidu ülem kolonel Roska ja kõikide naabermalevate esitajad, toonitades oma valmisolekut igal hädaohu silmapilgul Petseri malevale kui piiriäärsele valvepostil olejale appi rutata. Tervitusi ütlesid veel Petseri linna- ja Meomuttel, maakonnaavalitsuse esimees Raag, Petserimaa üliõpilaste seltsi ja hiljuti ellukutsutud Setumaa üliõpilaste seltsi esitajad.

Lõpuks luges maleva pealik major Soo ette tervitustelegrammid ja tänas valitsuse esitajat ja vabariigi kaitseliidu ülemat, külalisi ja kõiki kodukaitse mõttele kaasa aidanud kodanikke.

Aktusele järgnes linna ja maakonnaavalitsuse poolt korraldatud ühine lõunasöök kutsutud vöö-

rastele. Lõunalauas tänas maleva pealik välit-
suse esitajat K. Einbundi ja vabariigi kaitseliidu
ülemat kolonel Roskat nende poolt malevale
osaks saanud lahke tähelepanu ja tunduva mo-
raalse toetamise eest ja palus juhatuse ühemeel-
sele soovile lahkesti vastu tulla ja malevat au-
liikmeks astumisega austada. Koosviibijate kiid-
duavalduste saatel kinnitas Petseri malevkonna
kodukaitse ühingu esinaine pr. Listakind maleva
auliikmete varukatele maleva embleemiga kau-
nistatud käesideme.

Kahjuks pidid kõrged külalised rongile rut-
tama, keda raudteejama saatma läksid maleva
pealik, linna- ja maakonnaavalitsuse esitajad.

Õhtupoole mängis linnaplatsil sõjaväeorkester,
mis palju rahvast kokku meelitas ja tähtsa päeva
pidutaju pikendas. Õhtul korraldas malev koha-
liku sõjaväe söögisaalis suurima piduõhtu male-
va pealiku major Soo pidukõnega, sega- ja mees-
kooori lauludega, malevlaste poolt korraldatud
näitemängu ja kaitseliitlaste võimlemisette-
kannetega maleva instruktori leitnant Ilves'e ju-
hatusel.

Esimese maleva aastapäeva pidustused aita-
sid tunduvalt kaasa malevlaste enesetunde tõst-
miseks ja kinnitasid nende usku oma võimesse —
igal ajal olla valmis Vaba Eesti kindlustuseks ja
kaitseks.

Side tänavvõitluses.

Alalise, katkematu ja õigeaegse sideme
korraldus omab erilise tähtsuse kõigis lah-
ingtegevustes ja on seotud suurte raskustega.
Mitte vähema tähtsusega pole ka korraldiku
sideme organiseerimine tänav-
võitluses, ilma milleta tänavvõitlus areneb
paratamatult ilma kindla juhatuseta ja kannab
juhuslikku iseloomu.

Sideme all tuleb mõista kõikide abinõu-
de kogu, mis tarvitusele võetud ühise üles-
andega tegutsevate üksuste, osade lähima
koostöötamise tagamiseks.

Side on ülemale ja täitjale põhjaneva
vajadusega, olles selleks ergukavaks, mil-
le kaudu kandub juhi tahe alluvatele. Tema
tähtsust rõhutavad kõik mässukatsete
korraldajad omis instruksioones ja nende
peamiseks püüdeks, eesmärgiks on alati
olnud side-keskkohtade enda alla võtmine
esimeses järjekorras. Seda näeme ka 1924.
a. 1. detsembri sündmuste puhul Tallin-
nas, kus linna telegraafi-telefoni keskjaam
mässajate poolt vallutatakse. Vastava teh-
nilise personaali puudumisel oli see nende
käes vaid surnud abinõuks. Tagant järele
süüdistavad nüüd kommunistid oma juhte
sidevahendite mitte küllalt edukas kasuta-
mises.

Tegutsev pool, kelle käes on sidevõrk,
asub alati paremates tingimustes kui vas-
tane. Enamlaste revolutsiooni ajal ok-
toobris 1917. a. oli Peterburi telefoni kesk-
jaam enamlaste käes ja pööre viidi läbi
kiirelt, kuna samal ajal võitlused Moskvas
8 päeva kestsid, sest kõik linna tehnilised
sidevahendid olid Moskva sõjaväe ringkon-
na kasutada, asjaolu, mis sundis enam-
laste üksikuid salku tegutsema täitsa iso-
leeritult.

Sideme pidamine tänavvõitlustes on seotud
teatud raskustega, milledeks osutuvad
võitlejate silmapiiri kitsus ja üksikute
eraldi tegutsevate osade laialiasumine.
Kuid teisalt, suuremaarvuline tehniliste si-
devahendite olemasolu linnas telegraafi-
telefonivõrguna, ühes vastava tehnilise
personaaliga, jällegi soodustas sideme pi-
damist tänavvõitlustes.

Kiire ja katkematu sideme organiseeri-
miseks tuleb ära kasutada kõik olemasole-
vad ja võimalikud abinõud. Kõikide sideva-
hendite otstarbekohase kasutamise organi-
seerijaks määratakse ametisse üldoperat-
siooni juhi juure üldine sideülem. Peale
selle iga pealetungi või kaitse sektorites te-
gutsevate väeosade juhtide juure nende
sektorite sideülemad. Tähendatud side-
ülemad peavad täielikult teadma juhi ope-
ratsiooni plaani, et vastavalt sellele kor-
raldada sidevõrku. Nendele antakse sideme
organiseerimise alal täieline võim ära ka-
sutada kõik kohapeal saadaolevad sideva-
hendid, niihästi riiklikud kui ka eraisiku-
tele kuuluvad. Sideülema poolt märgitak-
se linna plaanile kõik linnas olevad tele-
graafi, telefoni, raadio-telegraafi ja tele-
foni jaamad, alajaamad, era kommutaato-
rid ja kõnepunktid. Samal plaanil märgi-
takse ära ka kõik kesk- ja raioonide staa-
pide asukohad ja teised tähtsamad riikli-
kud asutused. Samuti võib vajalik olla
kõrgemate majade ja tornide äramärki-
mine, mida võib kasutada sideme orga-
niseerimise alal. Sarnase plaaniga varus-
tatakse iga vastutav ülem.

Sideorganisatsioon ja olemasolevate
sidevahendite igakülgne kasutamine vasta-
valt olukorrale on tähtsaks osaks mässude

mahasurumise operatiivplaani kokkuseadmisel. Side-organisatsioon peab olema mitte ükski lihtne, vaid ka painduv ja katkematu. Tähtis on silmas pidada ka sidevõrgu kaitset, et ta oleks tagatud igasuguste juhuslike võimaluste eest.

Kõik linnas olemasolevad side-keskkohad võetakse sõjaväelise valve alla. Suurem osa abonentidest lahutatakse ja nende järele, kes jäetud, seatakse sisse valve, aegajalt nende kõnesid kontroleerides. Ilma tähendatud ettevaatuse abinõudeta ei ole ka sõjaväelisel valvel keskjaamades mõtet.

Kohalikkude sidevahendite kasutamine on võimalik siis, kui linnas olevad side-keskkohad on meie käes. Paralleelse, iseseisva sõjaväe sidevõrgu korraldamist tuleb alati silmas pidada, kuna vastane hävitada võib kohalist, kõigile teada olevat sidevõrku.

Tehnilistest sidevahenditest peale telefoni on tähtsamaks raadio kui kindlam sidevahend välisilmaga poliitiliseks informatsiooniks. Raadio tarvitamise raskuseks on korralduste shifreerimine. Kui lahingutegevusest osa võtab lennuvägi, võib viimane oma teadete edasiandmiseks raadiod tarvitada ilma maabumata. Arvesse võttes raadiotehnika edusamme võib ennustada ka raadiotelefoni suurt tähtsust tänavvõitlustes.

Raadio salajaamade (edasiande ja vastuvõtte) avalikuks tegemiseks tuleb tarvitusele võtta kõik abinõud. Juba maailmasõja ajal tarvitati sarnaseid vastase kasuks töötavaid salajaamu (leiti ka üles) nagu Sevastopolis, Liège'is, Antverpenis jne.

Telefoni keskjaama oma käes olemisel võib telefone kasutada ka juhustel, kui osa linnast vaenlase poolt vallutatud, välja ühendades sellesse raiooni viivad juhed. Kuid telefoni tarvitamisel tuleb alati meele pidada, et vastasel võimalus on pealt kuulata, end telefonijuhedega ühendades ja kasutades ka erilisi kuuldeaparaate.

Optilise signaliseerimise postide asetamise otstarbel võib kasutada kõrgeid maju, torne, korstnaid jne. Helgiheitjad, igasu-

gused signaallambid, tuled ja raketid on soodsateks vahenditeks üldsideme täiendamisel.

Akustilisteks sidevahenditeks osutuvad vabrikute viled, kellad ja sireenid. Kõigi signaalide ja leppemärkide varem kindlaks määramisega, niihästi üldhääline (alarm) kui ka eriliste igale raioonile, hoitakse ära asjatud segadused.

Tehnilist sidet tuleb alati elava sidemega täiendada. Viimasel juhusel tuleb sideme agentideks valida täiesti ustavad isikud. Elava sideme tarvitamise juures võib loobuda ka kirjalikkudest dokumentidest (võivad vastase kätte sattuda) ja teated suusõnal edasi anda. Kuid see nõuab jälle vastavate sideagentide taktilist väljaõpet ja arusaamist.

Tänavvõitlustes võib eduga kasutada ka lendposti, milleks võib kasutada jooksureid, jalgrattaid või mototsiklette. Selleks tuleb paigutada erilised postid, kes teineteiselt teateid vastu võttes neid sihtkohta edasi viivad. Lendposti organiseerimine ratsanikkudest pole otstarbekohane, sest need on liig silmatorkavad ja oma kogult hästi tabatavad.

Eduga võib kasutada kergesõiduauto- ja voorimehi, kes pealegi hästi tutvavad linnaga. Tihti tingitud olukorrast tekib vajadus tänavvõitluse tingimustes sidet luua läbi vastase poolt vallatud raiooni. Neil ja mõnedel muudel juhustel suureks abiks võivad olla naisterahvad ja alaealised. Tähelepanu äratamata pääsevad nad kohtadesse, kus teistele ligipääs raske. Kuid nende kasutamisel peab jällegi ettevaatlik olema, sest siin võib vastaspoole provokatsioonilise võttega tegemist olla.

Sidet aitab alal hoida selge ja hästi läbitöötatud operatiivkäsk, mis igale väeosale tema ülesande täpselt ära määrab.

Moraalse sideme alalhoidmise abinõuks võitlejate ja kogu rahva vahel osutub hästi juhitud propaganda ja regulaarne, moonutamatu informatsioon.

Kõige kindlamaks sidemeks on juhi isiklik ja vahenditu läbikäimine alluvate osadega.

Kaitseliidu postmargid ja kirjasulgejad.

Nagu varem juba teatatud, oli kaitseliidu staabi poolt postmarkide ja kirjasulgejate kavandite võistlus välja kuulutatud.

Sellest võistlusest võtsid seitse kunstnikku osa, kes oma kavandite seeriad 19. aprilliks kaitseliidu staapi esitasid.

Järgmisel päeval, 20. aprillil s. a., avas esitatud kavanditega ümbrikud võistluse auhinnakomisjon, kellesse kuulusid kaitseliidu staabi esitajana H. Kompus, posti peavalitsuse esitajana A. Vaino, riigi trükikoja esitajana Th. Käärrik, kujutavate kunstnikkude keskkühingu

esitajana R. Nyman ja kunstühing „Pallas'e“ esitajana F. Sannamees.

Premeerimisvääriliseks tunnustati auhinna-komisjoni poolt märgusõna „Ruig“ all esitatud seeria, mille autoriks osutus kunstnik P. Aren, tingimusega, et autor auhinna-komisjoni näpunäidele vastavalt kompositsioonis, pealkirjades ja värvi-asendites muudatusi ja täiendusi ette võtaks ja esitaks detailselt väljatöötatud joonistused.

Tööhinnad à Mk. 1250.— määrati veel kunstnikkude K. Triumphi, Reini ja Timus'e poolt esitatud kolmele seeriale.

22. aprillil s. a. astus auhinna-komisjon uuesti kokku ja esitas koosolekule kutsutud premeeritud kavandite autorile kunstnik P. Arenile nõuded, millelele vastavalt kavandid peab ümber töötama ja täiendatama.

Selle tööga loodab kunstnik P. Aren kümne päeva jooksul valmis saada, mille järele auhinna-komisjon veel kord kokku astub ja pärast kavandite lõpulikku heakskiitmist oma töö lõpetab.

Pärast seda võib siis markide trükkimine alata ja on võimalik, et kaitseliidu aastapäevaks, 20. juuniks, juba võimalik on marke ja kirjasulgejaid müügile lasta. —o—

Kaitseliidu päeval 20. VI. 26. peetavad vabaharjutused.

Kaitseliidu spordi kesklubi aj. juhatus poolt on välja töötatud kaitseliidu päeval ärapeetavad vabaharjutused, millede kirjelduse ühes harjutuste siluettidega siinkohal toome.

Harjutused iseendast on lihtsad ja siin toodavate siluettide abil kergesti kätteõpitavad, nii et neist kõik osa saaksid võtta. Jäeb tõsiselt soo-

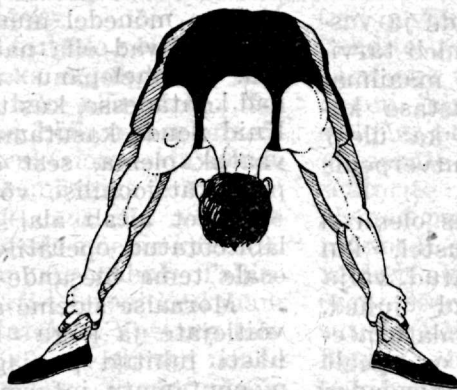
vida, et seda ka kõik väljaspoolt Tallinna tulevad võistlejad — nii laskurid, jalgpallimehed kui ka kergejõustiklased — teeksid. Võistluste kava on niimoodi kokku seatud, et kõik muudel aladel võistlejad ka vabaharjutustest osa saaksid võtta, ilma et nende eriala teostamine selle all kannataks.

Harjutused, nagu tähendatud, on iseendast

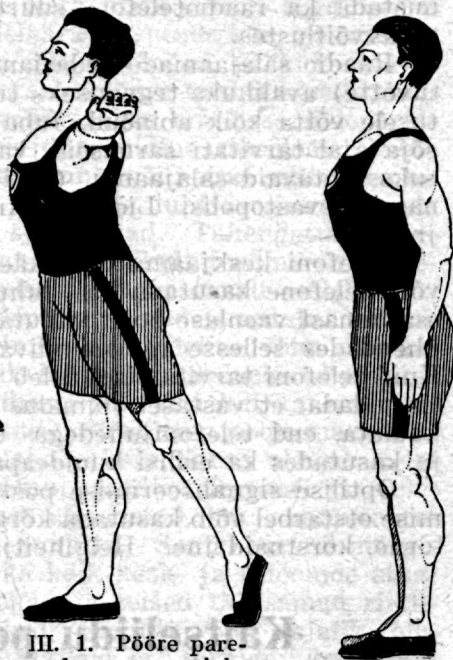
I. Harjutus.

I. 1. Sammseis vasaku jalaga vasakule. Käed eest üles, vaade üles. 2. 3. Püsivus.

II. 1. Kehapaenutus ette, käed eest alla, jala randmetest kinni hoida, vaade jalgade vahelt läbi. 2. 3. Püsivus.

III. 1. Pööre paremale parema jala kannal, vasak jalg taha varvasseisu, käed kõrvale, pihud alla. 2. 3. Püsivus.

IV. Vasak jalg parema jala juure, käed alla (algseis). Märkus: Vasaku jalaga 4 korda läbi teha; parema jalaga 4 korda läbi teha.

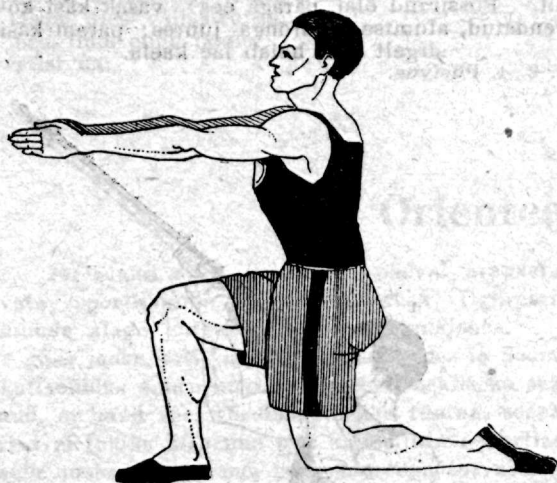
II. Harjutus.

I. 1. Isteseis, käed kõrvale, pihud alla.
2. 3. Püsivus.

II. 1. Väljaaste vasaku jalaga vasakule: vasak käsi üles, parem puusa.
2. 3. Püsivus.

III. 1. Vasak käsi kõrvalt alla, pööre paremale. põlvitus vasakul põlvel, käed ette, pihud sisse.
2. 3. Püsivus.

IV. 1. Püsti tõusta, vasak jalg parema jala juure, käed alla (algseis).

Märkus:
Vasaku jalaga 4 korda läbi teha.
Parema " " " " "

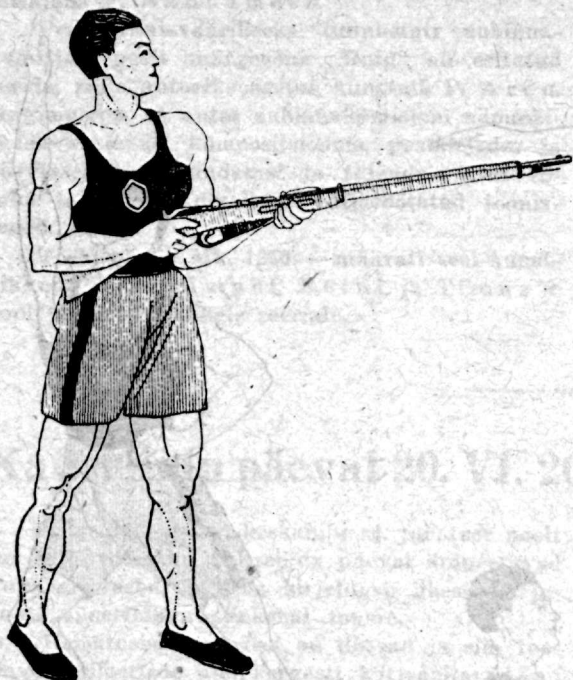
lihtsad ja efekti sünnitab siin ainult mass. Juba seepärast on soovitatav laialine osavõtt neist harjutustest. Esimesest ja teisest harjutusest saab kokku kombineerida veel kolmanda harjutuse seeläbi, et üks rida esimest, teine rida teist harjutust teeb.

Malevatel tuleks aegsasti asuda harjutusinstruktorite leidmisele ja harjutusgruppide moodustamisele.

Ka riituse peale tuleks aegsasti mõtlema

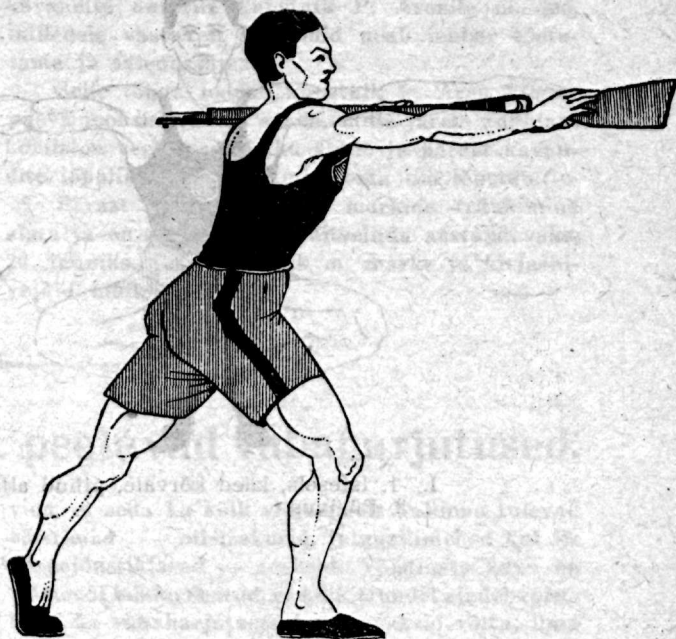
hakata. Et veel mitte kõigil malevlastel vormiriideid ei ole, ei ole võimalik esineda neil harjutustel vormiriietes ja seepärast on ainus ja odavam tee ühtluse saavutamiseks — kui malevlastel kõik valgetes spordiriietes (trikoo ja lühikesed, 3 sm. üle põlve ulatavad püksid) esinevad. Spordiriiete värv oli kaalumisel teisest üleriiklikust kehalise kasvatuse kongressist osavõtjate kaitseliidu esitajate koosolekul ja seal jäädi peatuma just valgete riiete peale.

Püssiharjutus.

I. 1. Vasaku jalaga sammseis ette; parema jala kannal poolpööre paremale. Püss libiseb laskevalmis seisakusse (Laskevalmis seisak püsti)

2. 3. 4. Püsivus.

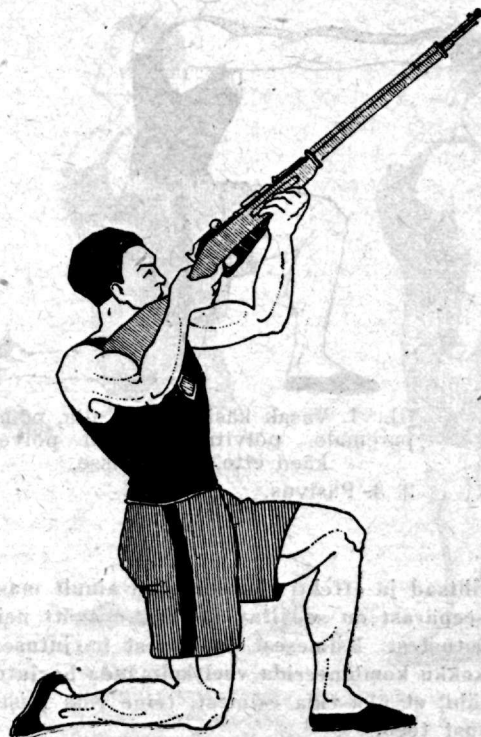
II. 2. Väljaaste vasaku jalaga taha; laega löök alt. Püssiraud õlal, päraga ees; vasak käsi kõvendatud, alumise hoidrõnga juures; parem käsi sirgelt ette, hoiab lae kaela.

2. 3. 4. Püsivus.

III. 1. Väljaaste vasaku jalaga ette, püss vesiloodis üles, lukuga allapoole.

2. 3. 4. Püsivus.

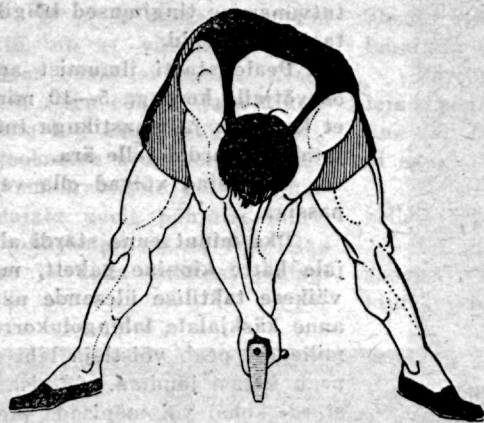

IV. 1. Põlvitus paremale põlvele, parem käsi kõvendada, lae kaba õlga, püss nõlvakult ette üles. (45° all. Püss palges laskmisel põlvelt üles).

2. 3. 4. Püsivus.

V. 1. Püsti tõusta, pööre paremale, (jalad jäävad harkseisu). Püss püstloodis laega üles väljasirutud kätel ees, lukk enda poole.
2. 3. 4. Püsivus.

VI. 1. Keha painutus ette, püssi raud läheb jalgade vahelt läbi ja jääb all vesiloodi seisakusse.
2. 3. 4. Püsivus.

VII. 1. Vasaku jalgaga taha astuda ja vasakule põlvele põlvitada. Püssi kaba parema jala põia kõrval väljaspool, raud nõlvakult ette files.
2. 3. 4. Püsivus.

VIII. 1. Püsti tõusta, vasak jalg parema jala juure. Püss jalale. (Algeis).
2. 3. 4. Püsivus.

Märkused: 1. harjutus 4 korda läbi teha.
2. käte asend püssi harramisel kõigi liigutuste ajal ei muutu.

Orienteerimisjooks.

20. juunil s. a. kaitseliidu päeval ärapeetavate sportlike võistluste kavas figureerib muude alade hulgas ka orienteerimisjooks.

See jooks, mis väljamaa sõjavägedes ja Soome kaitseliidus suure huvi ja poolehoiu osaliseks saanud, on meil veel võrdlemisi vähe tuntud, seepärast ei tohiks ülearune olla kaitseliitlasi-sportlasi selle jooksuga ja tema iseäraldustega tutvustada.

See jooks, võib olla, väärrib kaitseliitlaste-sportlaste peres erilist tähelepanu ka just seepärast, et tema võitjale 20. juunil saab osaks Tallinna linnavalitsuse poolt annetatud kõrgeväärtuslik auhind — suur hõbekarikas, mille pildistus ja lähem kirjeldus „Kaitse Kodus“ nr. 6 s. a. ilmunud.

Ei ole asjata ka määratud selle jooksu võitjale nii suur ja kõrgeväärtuslik auhind, mida peab kaitsma võitja kolm aastat, sest on ju see jooks üks raskematest kõigist muudest sel päeval ärapeetavatest võistlustest ja nõuab heade jooksuvõimete kõrval ka kiiret otsustamise ja orienteerimise võimet — omadused, mis vajalikud eriliselt ka kaitseliitlastele.

Orienteerimisjooksu eesmärgiks õieti ongi

arendada kiireltotsustavaid, ruttuorienteeruvaid, väledaid jooksjaid, kes ka tundmata maastikul ja selgusetu olukorras tõsiduse korral nende peale pandud ülesandega hakkama saavad ja sinna välja jõuavad, kuhu nad määratud.

Puhassportliku tähtsuse kõrval on orienteerimisjooksul ka sõjaline tähtsus: jooksja õpib lugema kiirelt ja täpselt kaarti, õpib orienteeruma kiirelt ja olukorrale vastavalt ka tundmata maastikul. Meie teame aga sõjateadusest, millise tähtsuse tegurina esineb lahingolukorras maastik ja kui tähtis on maastikku hästi tunda või vähemalt seda kiiresti tundma õppida.

Orienteerimisjooks sarnaneb väga palju murdmaajooksule. Ta erineb viimasest seeläbi, et jooksjal jooksutee mitte teada ei ole ja tema temale kätteantud kaardi ja kompassi abil tundmatul maastikul teatud kindlaks määratud maastiku punktide läbi peab jooksma.

Orienteerimisjooks korraldatakse osavõtjatele tundmata maastikul. On soovitatav, et maastik, millel võistlus toime pannakse, võimalikult mitmekesine oleks, et siin leiduksid sood ja ra-

Tallinna maleva ida-malevkonna II pataljoni auliige
Eduard Riemer,

sünd. 30. jaan. 1875. a. Pärnu maakonnas, Vändras ehitusmeistri pojana. Välja õppinud metsaäris Oskar Grigori juures. 21-aasta vanuselt avanud endale iseseisva äri.

Oli väheseid üksikuid, kes 1. dets. 1924. a. kuuldes laskmist ja nähes kardetavat seisukorda, kohe peale politsei 2. jaosk. kallaletungimist jalamaid ühes paari teise kaitseliitlasega välja ilmus ja hiljemalt juhtival kohal, rühma pealikuna, end. 2. malevkonna organiseerimistöödest osa võttes mitte ainult tööd tehes, vaid toetades rahaliselt, andes suuri summasid kaitseliidu heaks.

Härra Riemer, on Tall. seltskonnas laialt tuntud kui heasüdamlik, vastutulelik mees, kes Eesti seltskonna elust alati soojasti osa võtnud. On mitmete seltskondlikkude organisatsioonide liige.

bad, metsad ja lagendikud, et ta oleks läbi põimitud väikestest jõgedest ja kraavidest.

Jooksutee pikkus ei tohiks olla mitte alla 7000—8000 mtr. Ainult algajatele vast ehk on soovitatav korraldada lühemaid jookse.

Jooksutee tuleb niimoodi valida, et ta ringjooneliselt 7000—8000 mtr. välja teeb, s. o. et start ja finish ühte langeksid.

Stardi koha valik peab niimoodi sündima, et võistlejad eelmiste jooksjate esialgset teed ja liikumissuuna mitte jälgida ei saaks. Niisuguseks kohaks võib olla kas mingisugune küün, sügav org. jne.

Kõik võistlejad peavad olema varustatud võimalikult täpse maastikukaardiga ja kompassiga.

Kogumine starti peab sündima kõigile osavõtjale korruga ja üheskoos, nii et maastikuga

tutvunemise tingimused kõigile enam-vähem üheaegselt oleksid.

Peale starti ilmumist antakse välja kõigile osavõtjale korruga 5—10 minutiks kaart selleks, et kaardiga ja maastikuga tutvuneda, ja siis korjatakse kaardid jälle ära.

Võistlejad võivad olla varustatud oma kompassiga.

Üks minut enne stardi algust antakse jooksjale kätte kinnine pakett, milles on tähendatud väikese taktilise ülesande näol — näiteks ülesanne käskjalale lahingolukorras — need punktid, milledest peab võistleja läbi jooksma ja kuhu ta peab tagasi jõudma. (Finish võib olla kas päris stardi kohal või mõnisada meetrit kõrval.)

Võistlejale antakse üks minut aega ülesandega tutvunemiseks ja orienteerumiseks ja siis peab algama jooks.

Võistlejad jooksevad stardist välja üksikult iga 2—3 minuti tagant, nii et järgnevad jooksjad eelmisi jälgida ei saaks.

Punktides, milledest peab läbi jooksma võistleja, asuvad kontrollpostid, kes võistlejaid registreerivad. Need kontrollpunktid peavad asuma kohtadel, kus nad mitte liig silma ei paista, kuid teisest küljest ei tohi nad ka liig peidetud olla.

Jooksja, kes kõigist ettemääratud punktidest läbi on jooksnud ja kõige lühema ajaga jooksu-maa katab, loetakse võitjaks.

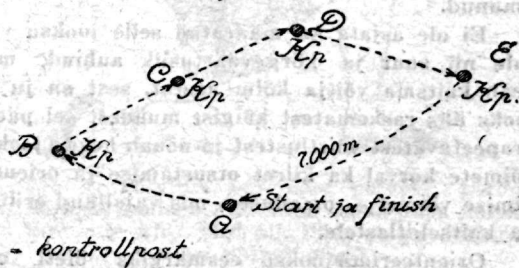
Siinkohal olgu toodud lühikene tegevuskava sarnaste võistluste korraldamisel. See tegevuskava ei taha olla sugugi ainukeseks võimalikuks ülesande lahenduseks, vaid ta tahab näidata ainult tee ja suuna, milles tegutseda orienteerimise jooksu korraldamisel.

Oletame, et soovitakse korraldada orienteerimisjooksu, mille pikkus oleks 7000 mtr.

Asudes selle ülesande lahendusele tuleb kõigepealt valida võistluste korraldamiseks võimalikult mitmekesine maastik, mis ühtlasi võimalust mööda vähe tuttav võistlejatele.

Peale selle asutakse jooksutee valikule arvestades sellega, et jooksja punkt A-st välja joostes, punktide B, C, G jne. möödudes ja A-sse jälle tagasi jõudes 7000 mtr. ära oleks jooksnud.

Skizem.

Punktidesse B, C, D ja E asetatakse juha aegsasti kontrollpostid, nii et võistlejad starti ilmudes nende liikumist enam ei näeks. Need kontrollpostid asetuvad, nagu eelpool juba tähendatud, nii, et nad mitte liig silma ei paistaks.

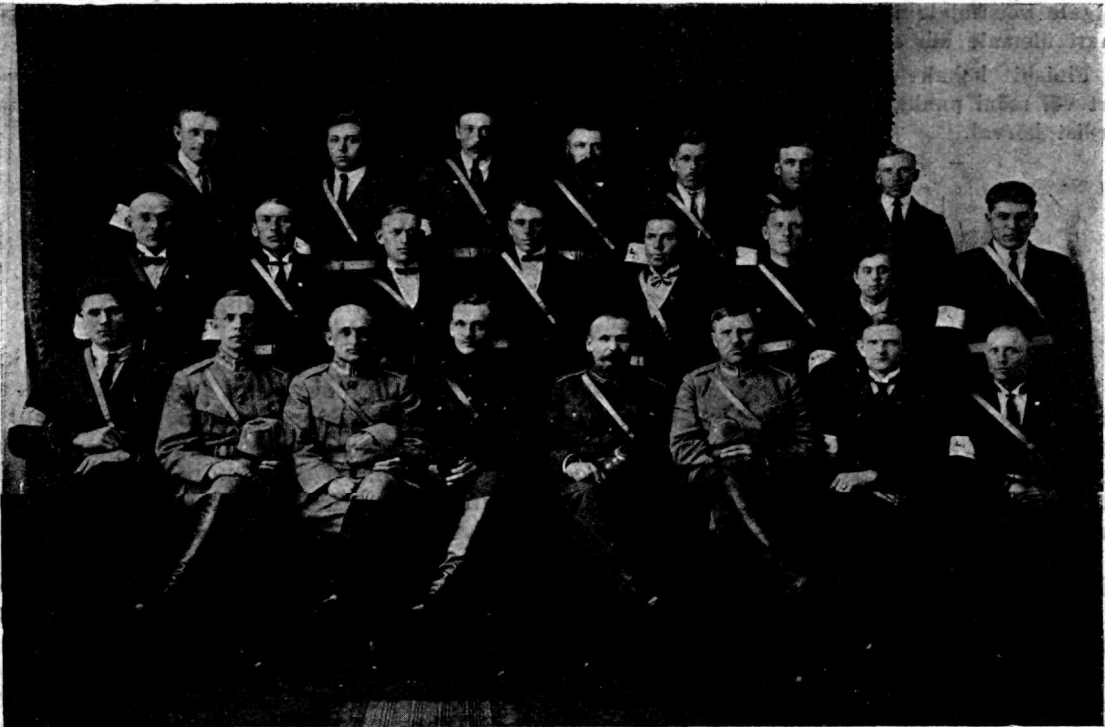
Stardi koha ja jooksutee ning kontrollpunktide lõpulikule kindlaksmääramisele peab eelkäima võistluse korraldajate poolt põhjalik luure. Kuid see luure olgu toimetatud nii, et võistlejad tema toimepanemisest ja koha valikust midagi teada ei saaks.

Nende viie minuti jooksul on hoonest väljatulek lubatud.

Pärast seda kogutakse kaardid ära ja võistlejad peavad jälle koguma hoonesse või kohta, kus nad esimeste jooksjate liikumissuuna jälgida ei saa.

Hoonest kutsutakse võistlejad välja üksikult selles järjekorras, nagu nad jooksma peavad.

Väljas antakse võistlejale kätte kaart (on soovitatav, et igale võistlejale kompass juba varakult tutvumiseks kätte oleks antud) ja kinnine

Kuresaare I malevõrkonna Upa-Lilbi kompanii allüksuste pealikele ja nende abidele korraldatud täienduskursustest osavõtjad 5.—7. aprillini 1926. a.

Istuvad (vasakult paremale): Abruha rühma pealik Oskar Err, Upa-Lilbi komp. pealiku abi A. Kingissepp, Kuresaare I malevõrkonna pealik leitnant M. Mikk, maleva instruktor n.-leitnant Nuust, Kuresaare I mlvk. peal. abi G. Kukk, Upa-Lilbi komp. pealik res. n.-leitn. V. Leisberg, Kuresaare I malevk. sekretär res. n.-leitn. O. Kaju, Vaivere rühma pealik G. Koppel. Seisavad keskmises reas (vasakult) Lilbi rühma pealik O. Tamm ja Kuresaare I malevk. revisjoni kom. liige ja I jao pealik J. Mikkan.

Juba enne võistlejate starti ilmumist olgu toimetatud võistlejate väljajooksu järjekorra loomine.

Starti — punkt A-sse — ilmugu kõik osavõtjad korraga, võistluse korraldajate saatel.

Kõige otstarbekohasemaks stardi kohaks on mõni küün või hoone, kuhu paigutatakse kõik võistlusest osavõtjad. Siit ei avane neile võimalust esimeste jooksjate liikumissuuna tähele panna.

Kui kõik võistlejad starti kogunud ja end võistlusteks riietanud, antakse neile kätte 5 minutiks kaart. Viie minuti jooksul peavad end kõik kaardiga tutvustama ja maastikul orienteeruma.

pakett. Paketis on ülesanne võistlejale väikese taktikalise ülesande näol. Näiteks võib antud olla niisugune olukord: Võistleja on kompanii ülema käskjalg. Kompanii asub üksikute välihaatkonadadena ja valvetõketena puhkusvalves joonel B, C, D, E. Naaberkompanii valvepiirkonnas muutunud olukorra tõttu peavad valvetõke ja välisvahtkonnad mõningaid muudatusi oma paigunemises ette võtma ja et telefoniside valvetõkkega ja välisvahtkonadega katkenud, tuleb seda käsku käskjalaga edasi anda. Niisuguste ülesannete kokkuseadmise võimalus on piiramatult; neid võib vastavalt olukorrale niimoodi kokku seadida, et orienteerimine olukorras raskem oleks

ja võistlejalt suurt vilumust ja taktikalisi teadmisi olukorra selgitamisel nõuab; neid võib aga ka päris lihtsaid kokku seadida.

Paketi kättesaamise momendist alates antakse võistlejale üks minut aega ülesandega ja olukorraga tutvunemiseks ja siis algab jooks.

Jooksja registreerimine kontrollpunktis sünnib seeläbi, et jooksja oma stardi numbri kontrollile nimetab ja viimane selle ja möödumise aja üles märgib.

Kontroleerimine võib ka veel sel teel sündida, et igale võistlejale ülesandeks tehakse kontrollpunkti ülemale üle anda paketti.

Finishi kohaks määratakse kas otsekohe start või mõni punkt, mis asub mõnisada meetrit stardist kõrval.

Võistleja, kes mitte kõigis kontrollpunktides end registreerinud ei ole, loetakse võistlusest väljalangenuks.

Kaks kuni kolm minutit peale esimese võistleja väljajooksu punkt A-st lastakse stardist välja teine jooksja jne.

Eelpool toodud read tahtsid anda lühikesi näpunäiteid selle kohta, kuidas võiks korraldada orienteerimisjooksu. Malevate mureks peaks olema orienteerimisjooksu eelvõistluste korraldamine juba kõige lähemas tulevikus, sest on ju neil vaja selgusele jõuda selle kohta, kes peab kaitsma maleva au selles raskemas heitluses — kaitseliidu „maratonis“.

Kahtlemata nõuab ettevalmistus selleks võistluseks suuri jõupingutusi — kuid seda magusam võit!

Oli see kangelastegu?

Jutustus vabadussõjast.

Seal, kus õuetänav maanteele jõudis, seisid isa ja poeg. Eemal, koduvärvavas lehvitas keegi taskurätte. Need olid ema ja tütar. Olgugi, et pilk nendeni ei küündinud, teadsid mõlemad mehed, et need seal õuevärvavas praegu nutavad — pigistavad huuli kinni, suruvad pisarad ja nuuksumise tagasi, kuid nutavad siiski sõnatum kurbust.

Mõlemad mehed — poeg oli küll alles poisikene, aastat 17 — hoidusid vaatamast teineteisele silma. Ja ei teadnud kua, mis üksteisele öelda.

Seal sirutas poeg käe pambu järgi, mis isa oma käes hoidis, ja lausus kõlatumal häälel: „Pole viga. Ma kannan pampu nüüd ise, jaam pole ju kaugel!“

Isa ulataski pambu, poeg võttis selle, asetaski enda kõrvale maanteele.

Poeg pidi sõitma tagasi lahinguliinile. Ilma isalt luba küsimata oli ta linnas koolist vabatahtlikuna sõtta läinud — siis, kui sinna minemist veel kõikide poolt meeltuseks loeti. Kodustele oli saatnud ainult lühikese teate: „Homme sõidame Narva poole.“ Ja oli siis viibinud esirindel nii kaua, kui sõda seni oli kestnud. Oli olnud rindel taganemise ajal, mil kadusid, langesid, jooksid pooled nende sõjasalgast. Oli olnud võitlustes, kus esimest korda vaenlased tagasi visati. Oli olnud ägedates lahingutes piiril. Koju saatis ta kirju harva, ja needki lühikesed. Ta teadis, et teda kodunt poleks lubatud sõtta minna, kui ta varem luba oleks küsinud.

Ja nüüd, kus nende väeosa väheks ajaks eesliinilt puhkusele toodi, oli tema korraks koju tulnud. Nüüd läks ta jälle.

„Eks sa kirjuta siis ka.“

„Eks ma kirjuta...“

Isa ja poeg andsid üksteisele kätt. Lihtsalt, igapäevaselt, nagu seisaks asi vaid paaripäevases reisis. Põhjamaalised talupojad ju häbenevad tundeid. Ja paistis siingi, nagu oleks kõik korras. Ainult veidi kauem kestis see käepigistus ja nüüd vaatasid nad ka üksteisele otsa. Ja siis näis, nagu kaoks isalt ta endavalitsus, vaks käsi tõusis poja õlale, surus raskelt seda. Aga see oli ka kõik — sügav neelamine, veel käepigistus.

„Tule ikka tagasi, Rudolf!“

Ja lahkusid. Kumbki läks oma poole — isa õuetänavat mööda koju, poeg maanteel jaama poole. Ainult kord pöörasid mõlemad ümber, see sündis ühel ja samal silmapilgul. Poeg tõstis käe, vibutas, isa samuti.

*

Rudolf jõudis jaama; rongini oli veel terve tund aega. Ta astus uuesti jaamahoonest välja, sammus läheda jõe ääre metsa. Pikutas sinna päikesepaistele.

Oi, raske oli see! Raske oli näha isa silmist etteheidet. Etteheidet selle üle, et tema Rudolf, nende noorem ja nüüd ka ainsam poeg ise sõtta oli läinud. Isasüda, emasüda... Raske ju peabki olema vanematel, kelle mõlemad vanemad pojad jäänud surnuina kuhugi Rumeeniasse. Ja nüüd oli ka viimane, noorem, ise vabatahtlikult end pakkunud kuulide söödaks. Ei, vanemad mõistsid, et mehed pidid minema oma isamaa eest, aga kas oli nende poisike siis mees? Emasüda, isasüda... Ja neis tekkis kurbuse ja hirmu kõrval kibedus,

nagu oleks nende poeg neid — isa-ema — oma otsuse tegemisel unustanud. Nad küll ei öelnud seda, aga pilgud kõnelesid. Ja see oli raske kanda. Rõhus teda kodus, ei lasknud olla rõõmus ja avameelne.

„Sa, Rudolf hoi a ennast seal!“ oli ema kord kirjutanud. „Ära ole liig ettevaatamatu. Oled me ainuke poeg veel.“

Rudolf naeratas kurvalt. Nii — ma olin siis ettevaatamatu, et sõtta läksin. Hoi a end! — kuidas seda teha — me kõik ju hoiame end, ja ei hoi a, kui seda vaja. Meil pole kangelasi ega kartlikke. Oleme kõik ühesugused...

Lähemat teed mööda sõitis vanker, milles istusid kolm meest. Rudolf tundis neid. Need olid kaks ta koolivenda, keda isa jaama tõi. Nad sõitsid linna kooli. Ja korraga nagu oleks keegi talle kõrva sosis-tanud: „Oled tuulispea. Oled tuuletallaja ja süd ametu oma vanemate vastu, kellele oled ainsaks toeks, ja tikud ise kuulide alla. Vaata neid seal! Nemad armastavad oma vanemaid.“

Midagi lõi läbi õhu, kõlksatas puu lad-vas.

Rudolfi käele kukkus väike kuuseok-sake ühes käbiga.

Ja see oli kõik.

Siiski mitte: jälle vihises, kõlksatas — uued kuulid lendasid üle aheliku, kes pikutas kiviaia taga metsa veerel. Rudolf oma jaoga: kümme meest, tema üksteistkü-mnes. Vaevalt olid nad jõudnud sinna, kui algas kuulide sadu. Rudolf pikutas kuuli-

terve kompanii. Ja neid siin ainult üks-teist...

Ikka ägedamaks läks ragin, ikka sage-damini kõlksatas siin-seal mõni kuul vastu kiviaeda.

„Peaks vastu laskma!“ Nüüd nõudsid seda juba mitmed.

„Laske nad tulla õige lähedale!“ oli kõ-lanud käsk. „Ja ei milgi tingimusel taga-neda, et nad metsa varju jõuaksid...“

„Hoi a end ikka, Rudolf!“ oli seisnud ema käega kirjutatud kirjas.

Võis näha, kuidas tihe ahelik ükshaav- val lähemale jooksis. Lähemale — ja neid oli palju. „Tõesti, peaksime algama vastu-tulistamist, muidu...“ Rudolf vaatas juba kuulipilduja poole, kahtles, aga — ei! Käsk oli...

Üks kuul kõlksatas otse ta kohas vastu kiviaeda.

Ikka lähemale jõudis ahelik. Juba olid nad külaäärsest koplust üle, jõudsid väl-jale. Kuule sadas ägedamini. Aga Rud-olf oli nüüd kivikindel. Mitte ennem lasta, kui nad on keset välja. „Aga siis on juba liig hilja meie pääsemiseks!“ ütles en-nist nurisenud mees ja kõhkleja hääl Ru-dolfi kõrvus.

Ikka ligemale jõudis tulistav ahelik, ti-heneva kuulisaju saatel. Nii — nad olid keset välja. Rudolf pööris kuulipilduja vânta. „Tuld!“

Üks, kaks meest kukkusid lähemale-jooksjate hulgast. Aga mis see hulga kohta! Korraks neid siiski peatas. Veel mõned neist langesid. Rudolf nüüdis neid

kuulidega, aga nad olid juba surnud.

„Laste and tulla õige lähedale. Ärge tulistage enam, kui on seal keset välja, ja näinud kuulipilduja sõrmedega sõrmedega, kuidas need langesid.“

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Tulistage: need kuulid on nii kerged, et need ei löövat vastu. Wastu ei löövat vastu, ja kuulipilduja, mis viitab, kuulid ei löövat vastu, ja need ei löövat vastu.“

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

kuulidega, aga nad olid juba surnud. Nii, kuidas need langesid, ja need olid juba surnud. Nii, kuidas need langesid, ja need olid juba surnud.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

„Kõikides kuulisid, kuidas need...“ oli mu-rasemaal. Kõik Rudolfi sõrmedel.

Uesti algas vaenlane tulistamist — rünnaku julgustuseks.

Seal tundis korruga Rudolf, et midagi löi talle vastu jalgu. „Haavatud!“ läbis- tas mõte pea. Ta püüdis jalgu tõsta, need ei liikunud... „Jah, haavatud — võimetu käima, ei saagi ära minna! Minu surm!“

Ja nagu oleksid vaadanud talle otsa etteheitvad emasilmad. Nüüd oli aga ka otsus kindel: võimatu on taganeda, tuleb seista niikaua, kui veel jõuab.

„Ruuts, veri... su jalgadest!“ hüüdis ta kaaslane kuulipildur, näidates ta jalgadele.

„Andke tuld, kuidas aga jõuate!“ hüüdis Rudolf. Ta ise ei näinud midagi. Jättes kuulipilduja teise hooleks, võttis nagaani, asetas kiviaia vahele ja paugutas.

Seal — üks kuul... Rudolf vajus kokku.

Kaugemal algas äge kuulipildujate ra- gin, hüüti hurraa. Rudolf aga seda enam ei kuulnud.

*

Kolm kuud oli Rudolf haigemajas. Siis lasti ta välja. Jalad olid veel küll nõrgad, aga haav õlas oli täiesti paranenud.

Jaamas oli isa hobusega vastu. See- kord vaatasid nad üksteisele silmi, kaelus- tasid.

Nad jõudsid kodutänava alguseni. Õues lehvitati taskurätte. Mõlemad tead- sid, et seal on ema ja tütar.

„Rudolf, sa ei hoidnud end siiski!“ nuuksus ema.

„Emake! Ma ei saanud,“ ütles poeg. „Jalust lasti kuul läbi, ei saanud taga- neda.“

„Aga mis eest sulle vabaduserist?“

„Vist, et haavata sain...“

Mõnda Tallinna skoutide malevast.

Tallinna skoutide malev kui niisugune on te- gutsenud kaheksa aastat. Oma kaheksandat aastapäeva ta pühitseb 25. mail s. a. Malev on tegutsenud mitmete juhtide juhatusel, läbi elades mitmesugustes oludes mitmesugused tegevused. Maleva asutamisel oli vaimustus suur, liigete arv kasvas kiiresti ja peagi tõusis rühmade arv üle kahekümne. Malev aga oli sunnitud end kiiresti kokku tõmbama, sest vabadussõja ajal oli rüh- messe kogunenud mitmesugust elementi, mis skoutluses languse tõi ja rühmade arv kahanes sama kiiresti kui ta oli kasvanud. Alles paari aasta eest suudeti uuesti, enam kogenud juhtide juhatusel põhjalikumalt tegevust alata ja skout- lust juba õigele alusele rajada. Viimase aasta kestel on püütud peajasjalikult rõhku panna skoutluse süsteemide ja kasvatuse peale.

Viimasel ajal tegutses maleva pealikuna H. Klemeier ja maleva vanemana riigikoguliige J.

Hünerson. Praegu on maleva pealikuks nskm. E. Põvelson ja vanemaks hra Madisson. Järje- kindlalt on pühitsetud iga aasta detsembris emadepäeva ja aprillis (23.) jüripäeva. Käes- oleval aastal pühitsetakse jüripäeva paraadiga 2. mail. Suuremana Eesti skoutide pidustusena on kavatsusel käesoleval suvel 6.—13. juunil suurlaager Eesti skoutide maleva viienda aasta- päeva puhul. Suurlaagrisse on oodata 600 Eesti skouti ja 100 väljamaalast. Pidustustest võtab osa ka Tallinna skoutide malev.

Praegu tegutseb malevas 15 rühma umbes 500 skoudiga. Ka on rõhku pandud noorskoutide- hundipoegade arendamisele. Praegu tegutseb Tallinnas 70 hundipoega nskm. B. Madissoni ju- hatusel ja hra Hünersoni järelevalvel. Maleval on praegu oma trükitud häälekandja „Tallinna Skout“, mis ilmub kolm korda kuus.

Haapsalu malevk. pealik K. Terrav †

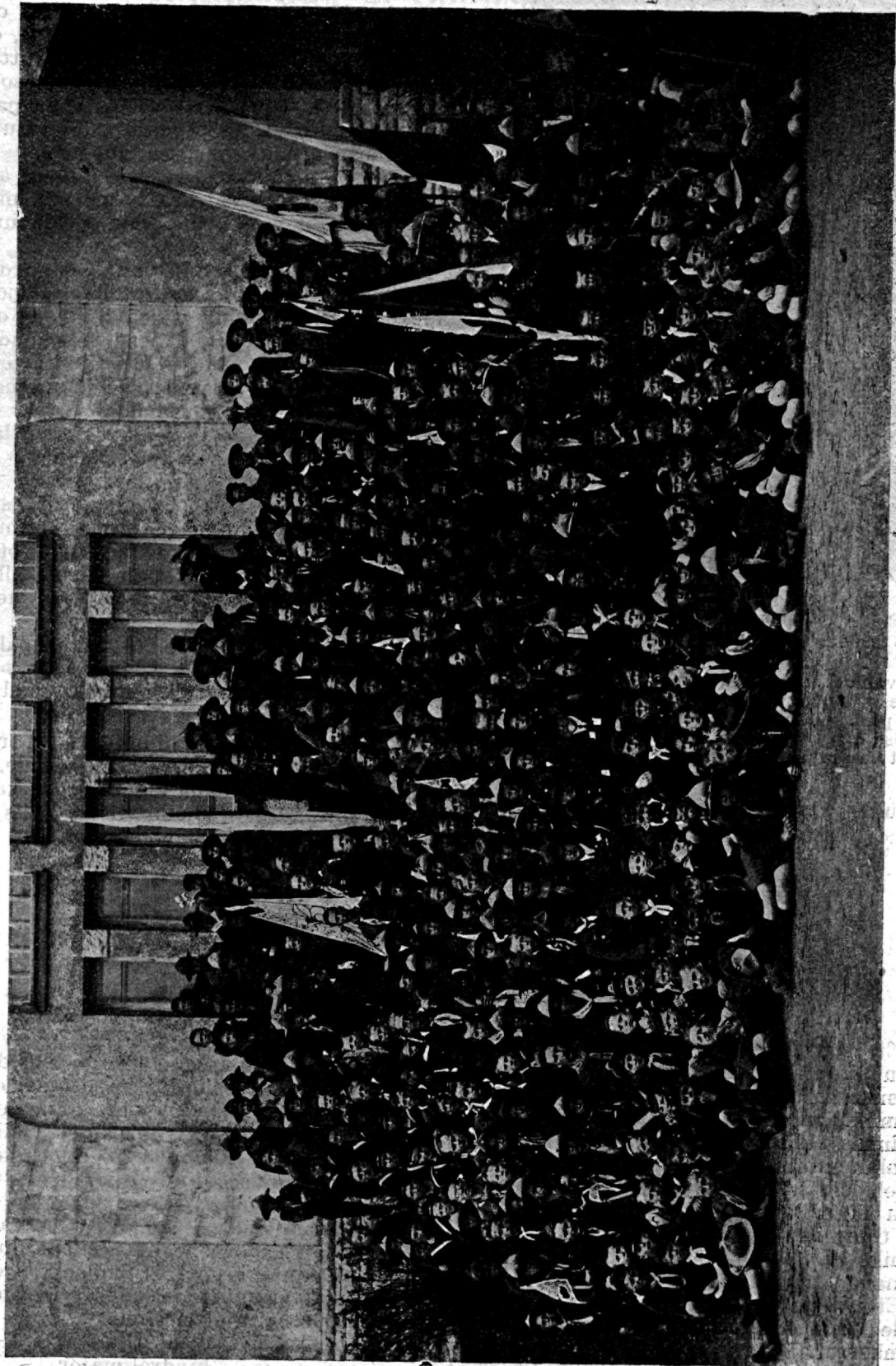
Mõni päev tagasi teatasid ajalehed kur- vast sündmusest: 2-se Haapsalu malev- konna pealik kapten Terrav surnud!

Ei olnud ta veel kuigi vana, jõudes oma eluaastates vaevalt keskeasse, ja seal tuli

surm ja viis hauda mehe, kes oleks suut- nud veel väga palju ära teha.

Karl Terrav sündis Tartumaal Nõos, kus ta vanematel talu oli. Et tal veel teisi vendi oli, siis tuli tal varakult isatalust

Foto Uustalu.

Tallinna skoutide malev 1926. a., teina kevadepüha pühitsemise puhul.

Kapten Karl Terrav †

Lääne maleva pealiku abi ja 2-se Haapsalu malev-
konna pealik.

Osa võtnud ilmasõjast, vabadussõja läbi teinud
algusest lõpuni, teenides laiaroop. soomusrongi
nr. 3 peal. Autasuks vahvuse eest tasuta maa-
saamise õigus. Reservi minnes esiteks Vaivara,
pärast Haapsalu metsaülemaks. Kaitseliidus tegev
algusest peale.

lahkuda. Õppis esmalt Tartu koolides ja
pärast Vene sõjakoolis. Ilmasõja tegi kaa-

sa ohvitserina, osa võttes paljuist lahingutest. Vabadussõja lahtipuhkemisel oli kapt. Terrav esimene, kes liinile tõttas, et ühes teistega isamaa kaitseset osa võtta. Kogu vabadussõja teenis ta laiaroop. soomusrongi nr. 3 peal, osa võttes väga paljuist lahingutest, mille eest talle tasuta maa normaaltalu suuruses annetati.

Sõja lõpul sõjaväest reservi minnes astus ta teenistusse Vaivarasse metsaülemana, kust teda varsti Haapsalu metskonna metsaülemaks määrati.

Olles ametis metsaülemana, ei piirdunud ta ainult sellega, vaid püüdis igalpool abiks ja toeks olla, kus vähegi võimalik oli, võttes sealjuures soojalt osa seltskondlisest tegevusest. Oma ametis tunti teda kui heatahtlikku ja vastutulelikku ametnikku. Kaitseliidu asutamisest peale oli ta Lääne maleva pealiku abiks ja ühtlasi ka 2. Haapsalu malevkonna pealikuks. Ei hoolinud ta vaevast, mis need ametid temalt nõudsid, sest ta oli väljas aateliselt ning teda tunti kui head organiseerimisvõimega ja kaasakiskuvat pealikut, olles mitte ükski pealik, vaid kogu temale alluv kaitseliitlaskond tundis teda kui head sõpra.

Kavatsusi oli tal veel tulevikus palju, kuid seal tuli saatus ja riisus meilt selle tubli töömehe, 21. aprilli hommikul kell 10 viies teda manalasse igavesele unele.

Saates teda tema sünnipaika Tartumaale maamulda sängitamiseks, usume, et leidub isikuid, kes tema algatud tööd kaitseliidus jätkavad ja lõpule viivad. Siis on ka temal kergem mullapõues puhata.

Üldine häireproov Tallinnas.

Et julgeoleku kaitsekorralduse valmisolekut kontrollida, korraldati sõja- ja siseministri loaga 29. aprillil s. a. varahommikul ranna- ja õhukaitse ülema käsul Tallinnas üldine häireproov. Käsk häire väljakuulutamiseks anti vastavatele asutustele kell 2.55, mille peale häiresignaalid, nagu sireenid, kellad jne. töötama hakkasid. Ühes sellega katkestati umbes üheks tunniks ka linna ja sõjaväe telefoni-keskjaamade tegevus.

Et politsei, kaitseliidu ja kaitseväe osade valmisolekut ning koostöötamist häirekorrald jälgida, sai aegsasti tarviline arv vahekohtunikke sellekohaste juhtnõu-ridega kogumispunktidesse saadetud, kes

vastavate asutuste ning osade tegevust üksikasjaliselt jälgisid ja üles märkisid.

Väeosad, kaitseliit kui ka politsei olid kiirelt jalul ja ruttasid nendele ettenähtud ülesannete täitmisele, mispärast häireproovi täiesti kordaläinuks tuleb lugeda.

Kiire kogumise juures põrkasid üks auto ja mootorratas Narva maantee ja Terase tänava nurgal kokku, mille tagajärjel Harju maleva pealik leitnant Suursööt ja tema abi erumajor Saulep kergesti põrutada ja kriimustada said. Teisi õnnetusi häireproovi ajal ei olnud.

J. Unt
kindral-major,
ranna- ja õhukaitse ülem.

Kaitseliidu 2. Haapsalu malevkond.

Haapsalu II malevkond asutati detsembrikuus 1925, kohe peale seda, kui kommunistide mässukatse Tallinnas teatavaks sai. Malevkonna asutajaks ja esimeseks kaitseliitlaseks oli Haap-

2-se Haapsalu malevk. 2-se kompanii pealikut kursus. — Laskeõppus.
* komp. pealik P. Mutsin, ** instr. Veem.

Vabaduspäeva pühitsemine Haapsalus 24. veebr. 1926. a. Esiplaanil kaitseliitlased, tagaplaanil — tuletõrjujad ja rahvas, keskel — kaitseliidu juhatus ja omavalitsuste esitajad.

2-se Haapsalu malevkonna 2-se kompanii rühma- ja jaopealikute kursus Taeblass 16. – 19. veebr. 1926. a.
* kompanii pealik Paul Mutsu, ** Lääne maleva instrukt. G. Veem.
Pildistus tehtud kursuste lõpul.

salu metsaülem reserv-kapten Karl Terrav, kelle energilisel tegevusel väiksest kaitsesalgast varsti tugev malevkond välja kujunes. Asutamisel ja organiseerimisel tuli algul palju raskusi üle elada, sest puudusid igasugused kaastööjõud. Ei olnud ka lugu parem ruumide küsimusega, kuhu kokku tulla ja kus õppusi korraldada. Veel raskem oli lugu ainelisest küljest, väljaminekuid oli ette näha, kuid tulusid polnud kustki loota. Niisugu-

ses seisukorras tuli suur osa möödunud organiseerimisaastast üle elada.

Olgugi, et malevkonnas organiseerimiseks polnud kõige paremad väljavaated, on siiski aasta jooksul edasi jõutud; ja praegu osutub malevkond üheks suuremaks Lääne malevas. Praegu on malevkonnas 5 kompaniid, neist igaühes ligi sada malevlast. Õppusi ja laskeharjutusi peetakse järjekindlasti niipalju kui seda töö

Vabaduspäeva pühitsemine Haapsalus 24. veebr. 1926. Lääne maakonnaavalitsuse esimees Saar parajasti kõnet pidamas.

ja teenistusvõimalused lubavad; igal kompaniil on muretsetud omaette ruumid, mis võimaldab kooskäimist ja õppuste korraldamist. Ei puudu ka vastavad õppeplatsid, mis möödunud suve jooksul on soetatud. Et küll suur osa ajast läheb sõjaliste õppuste peale, on siiski ka jõudu ja aega leitud seltskondliku külje arendamiseks. Peale pidude ja kõnekoosolekute on asutatud

spordiring ja raamatukogu. Kuigi need on algastmeis, näib nende vastu kõigil huvi olevat ja võib neist seepärast palju loota.

Ka teiste seltskondlike ühingutega on püütud läbi käia ja nii on koos teistega nii mõndki suudetud läbi viia; püüd on ka tulevikus sarnast teed käia.

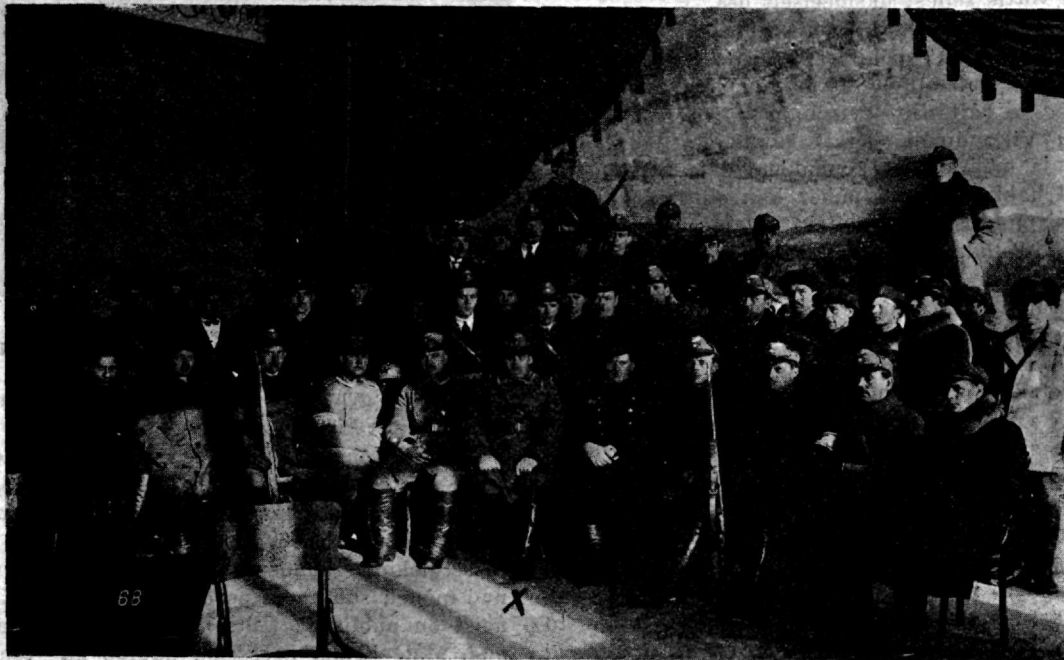
Ülo.

Sakalamaa kaitsemaleva.

Ülevaade tema arenemiskäigust.

Vabadussõja lõppedes lõpetas Viljandimaal tegevuse sõjaaegne kaitseliit, sest sündmuste käik ei nõudnud enam kõigi meeste valvelolekut. Kaitseliit vaibus enne kuni 1. detsembri sündmusteni, mil ta uuesti ärkas, seekord juba väga impulsiivselt ja suure vaimustusega. Nagu ikka sarnastel juhustel, sai linn selleks hälliks, kus

ja endised kaitseliidu tegelased nõupidamisel koos. Et linnas sõjaseisukord välja oli kuulutatud, siis oli öösel liikumine piiratud ja siin oli sõjaväele kohe kaitseliidu abi tarvis. Kohe kogu üstavaid mehi ja õhtuks jõuti niikaugele, et äsjasündinud kaitseliit võis patrullid välja saata. 2. detsembril oli juba kokku seatud esialgne kait-

Sakalamaa malev.

Põltsamaa malevk. pealike kursused 6., 7., 8. märtsil 1926. a. × Malevkonna pealik al.-kapt. K. Veervaldt.

kaitseliit uuesti sündis ja kust siis natuke hiljem kaitseliidu liikumine kogu maakonna peale arenes.

1. detsembri kurikuulsad sündmused Tallinnas said Viljandile teatavaks juba lõunapaiku ja umbes kella 5 ajal õhtupoolikul olid tolaeagse Viljandi rahvaväe ülemajor Schvarzi kabinetis mõned reservohvitserid, seltskonnategelased

seliitlaste nimekiri, kuhu kuulusid suuremalt jaolt 1918. a. kaitseliitlased. Kohe pärast 1. detsembri sündmusi määrati sisekaitse ülemajor Viljandi kaitseliidu ülemaks kohalik rahvaväe ülemajor August Schvarz, kellele Sakalamaa kaitsemalev esialgsete korraldustööde eest palju tänu võlgneb.

Kohapeal tuli esialgu tegutseda täiesti oma-

pead, sest korraldused Tallinnast puudusid, või ei olnud nad koha peal läbiviidavad. Näiteks saadi 3. detsembril käsk kaitseliidu laskeharjutusi pidada, kuid kaitseliidul oli kõigest 18 püssi, neistki paljud korratuses. Alles 6. detsembril saadi Tallinnast 150 püssi linna ja maakonna tarvis ja juba 9. detsembril oli võimalik püsse välja jagada.

Kaitseliidu korraldamine nõudis aga kulusid ja et selleks riigi summasid ei olnud, siis tuli abisaamiseks pöörata seltskonna poole. Peab tunnistama, et seltskond kaitseliidule õige sooja poolehoidu avaldas, sest kommunistide hirmuteod 1. detsembril olid seltskonna hingeelu peale väga tervendavat mõju avaldanud. Seltskond tuli lahkel käel vastu ja kuni 5. detsembrini suudeti kaitseliidu jaoks 121.500 marka kokku koguda.

Kaks esimest nädalat pärast 1. detsembri sündmusi kulusid kaitseliitlaste kogumise, kõvendatud valveteenistuse ja riigivastase elemendi vastu võitlemise peale. Alles pärast seda suudeti kaitseliidu üksikasjalisema organiseerimise juure asuda. Seati linnas sisse arstline valvekord õhtul kella 8 kuni hommiku kella 8-ni, ning linna 13 arsti võttis sellest üksmeelselt osa.

Kui 17. detsembril ülemjuhataja poolt ajutine kaitseliidu põhikiri maksma pandi, siis omandas kaitseliidu liikumine kindlamad piirjooned ja kaitseliit levis linnast ka maakonda. Kogu Viljandimaa jagati kaitseliidu jaoskondadeks ja määrati jaoskonnaülemad ja nende abid. Need hakkasid oma ümber kaitseliitlasi koguma ja asi muutus maal elavaks. Kogu maakond kattus kaitseliidu tiheda võrguga. Kui lõpuks vabariigi valitsuse poolt kaitseliidu põhikiri kinnitati, siis valgus kaitseliidu liikumine täiesti kindlatesse roobastesse.

Kaitseliidu pealikuks nimetati vabadussõja kangelane ja vabadusristi kavaler major Otto Oidermann, tema abiks maakonna valitsuse esimees Heinrich Lauri.

Praegu kuuluvad maleva koosseisu järgmised malevkonnad: Viljandi linna malevkond, linna ümbruskonna malevkond, Tännasilma malevkond, Suure-Jaani malevkond, Pilistvere malevkond, Põltsamaa malevkond, Kolga-Jaani malevkond, Tarvastu malevkond, Kõpu malevkond ja Paistu malevkond. Kõige intensiivsemalt on töötanud kaks suuremat malevkonda: Viljandi linna malevkond ja Põltsamaa malevkond. See on loomulik, sest niihästi linnas kui ka alevis (Põltsamaal) on inimesed enam üksteise lähedal, neil on kergem kokku tulla ja seetõttu läheb organiseerimistöö palju libedamini.

Viljandi linna malevkonna pealikuks on algusest peale res.-leitn. Karl Nemvalz. Tema abiks määrati esialgu August Paal, kuid viimane lahkus varsti ja tema asemele nimetati malevkonna pealiku abiks Reinhold Simon. Malevkonna juhatusse kuuluvad peale nende veel hrad August Vichvelin, Mihkel Varrik ja

Vana-Kuuste kaitseliitlased Tamm'ed.

Artur Jung, malevkonna revisjonikomisjoni kuuluvad hrad Mihkel Joonson, Friedrich Verneke ja Johan Nurmberg. Malevkond on kogu aja õppusi pidanud, küll lahingõppusi, rivi-harjutusi ja laskeharjutusi. Läänud suvel korraldati suurem manööver, mis hästi korda läks. Sissetulekute saamiseks on malevkond korraldanud mõned suuremad peod ja ühe loterii. Kõigist neist on publik ja kaitseliit ise elavalt osa võtnud. Malevkonna koosseisu kuulub ka tehniline grupp, millise ülesandeks on käsigranaatidega, miinipildujatega, granaadipildujatega jne. tegutsemine. Grupp peab oma ülesannete kohaselt õige sagedasti harjutusi (mitu korda nädalas). Malevkond on koosseisult õige arvurikas ja tal on oma ülesannete täitmiseks tarbekorral küllalt jõudu.

Põltsamaa malevkonna pealikuks on res.-kapten Vervolt. Malevkond on arvult natuke suurem kui Viljandi linna malevkond ja on oma juhi energilikkuse tõttu hästi organiseeritud. Malevkonna koosseisu kuulub rohkel arvul ratsamehi.

Viiks pikale üksikute malevkondade tegevuse juures peatamine. Peab üldiselt tähendama, et igas malevkonnas on töö käimas ja kokkuvõttes moodustab Sakalamaa kaitsemalev reaalse operatiivse jõu, kellega tema vaenlased tõsiselt arvestama peavad. Maleva tsentrumiks on maleva staap Jakobsoni tänaval. Maja on staabiks väga kohane ja peale maleva staabi leiavad seal aset veel linna malevkonna staap, Tännasilma malevkonna staap ja linna ümbrusk. malevk. staap.

Kaitsemaleval on seltskonna poolehoid, mille

eest suurel määral on hoolitsenud ka kohalik aja- kirjandus. Kuigi maleva arenemine pole saavutanud kõige kõrgemat astet — ja seda ta ei saagi, sest aeg edeneb ja esitab järjest uusi nõudeid — on maleva tegutsemises märgata rõõmustavat edu, mis rahulikke kodanikke täidab rahuldustunde, sest teatakse, et on olemas reaalne, organiseeritud jõud, kes seisab valvel julgeoleku kaitseks, kes hoiab, et tema kodu ei saa tallermaaks sarnastele sündmustele, nagu 1. detsembril 1924. a. Tallinnas ootamata ilmsiks tulid.

J. J.

LIGEMAIL PÄEVIL ILMUVAD MÜÜGILE KAITSELIIDU POSTKAARDID, mis kujutavad Kaitseliidu värvilisi lippe.

Kõik kaitseliitlased tarvitavad lühemate teadete ja õnnesoovide saatmiseks ainult
KAITSELIIDU POSTKAARTE!

Kaitseliidu pealike nõupidamise koosolek 15. aprillil s. a.

Kaitseliidu elus tekib hulk küsimusi, mis tarvitavad igakülgist kaalumist ja sõelumist, kus asja otstarbekohaseks lahendamiseks on soovitatav kuulata ära kõigi kaitseliidu juhtivate tegelaste arvamisi ja võtta nende näpunäiteid.

Selle eesmärgiga on muutumas traditsiooniliseks kaitseliidu pealike kogumine teatud aegade järele Tallinna kaitseliidu staapi, et siin sarnaste kaitseliidu ellu puutuvate küsimuste üle ühiselt nõu pidada, üksteist vastavalt informeerida ja oma tööd püüda ühtlustada.

Samasugust järjekordist nõupidamiskoosolekut peeti kaitseliidu staabis 15. aprillil s. a., millest osa võtma olid ilmunud kõik staabis teenivad ja kõik maleva pealikud, peale Tartu ja Saaremaa omade.

Koosolek algas Harju maleva pealiku leitn. O. Suursöödi referaadiga teemal: „Missuguseid eesõigusi võiks kaitseliitlastele anda võrreldes teiste kodanikkudega“. Kuna seda küsimust samas „Kaitse Kodu!“ numb-

ris eraldi puudutatakse, siis ei peatu me siin selle juures pikemalt.

Teise päevakorra punktina oli ette nähtud Tartu maleva pealiku kapt. V. Sarseni referaat teemal: „Kuidas korraldada kaitseliitlaste igakülgist väljaõpetamist linna malevates“, mis aga referendi pealik Sarseni koosolekule mitteilmumise pärast pidamata jäi.

Järgnesid aruanded kohtadelt, kus puudutati järgmisi küsimusi:

Naisorganisatsiooni / põhimääruste järele tuntakse igalpool suurt puudust ja palutakse kaitseliidu staapi astuda ses asjas võimalikult energilisi samme.

Kaitseliitlaste õigust, võtta ette arreteerimisi, harutusele võttes selgub, et praegu maksvate seaduste järele igal kodanikul õigus on märatsejat valve alla võtta, missugune õigus loomulikult siis ka kaitseliitlastel on olemas. Kuid siiski peetakse soovita- vaks, et kaitseliitlased end ilma nende abi palumata tülküsimustesse ei segaks, kuni vahekorrad

politsei, kaitseliidu ja kodanikkude vahel seadustes selgemalt normeeritakse.

Kaitseliidu kompaniides iseseisvate kassade pidamise asjus seltskondlike summade jaoks ollakse arvamusel, et iga malevkonna juhatus ise peaks otsustama, kas ta neile iseseisvate kassade pidamist lubab või mitte.

Mõnelt poolt juhitakse tähelepanu asjaolule, et mõnele isikule tänavu palju suuremad kaitseliidu maksud peale on pandud kui mullu, mis tekitata-

rutada, ainult peaks neid teiste võimaluste avanemisel oma ülesannete täitmisest vabastama. Üldse peaks alati võimalust mööda arvestatama kaitseliitlaste isikliku tööga ja nende ametialaliste ülesannetega ja ses suhtes püüdma kaitseliitlastele vastu tulla. Tähtsamate erakorraliste sündmuste puhul peaks vastav pealik alati püüdma isiklikult sündmuskohale ilmuda.

Pealike täienduskursuste lõpetajate sõjaväe kordamisõppustest vabastamise asjus on kaitseliidu staap pöörnud sõjaministeeriumi poole ja võib

Kambja malevkonna pealike kolmepäevane (11.—13. aprillil 1926. a.) kursus.

Tartu maleva instruktor n. ltn. Treufeld—nr. 1, n. ltn. Paas—nr. 2, Kambja malevkonna pealik leitnant Riives—nr. 3, malevkonna pealiku abi G. Ottas—nr. 4, Haaslava kompanii pealik K. Voites—nr. 5, Vastse-Kuuste kompanii pealik Kadaja—nr. 6, Kambja kompanii pealik rsvltn. Luukas—nr. 7, ja Vana-Kuuste kompanii pealik rsvltn. Kõösel.

vat teatud pahameelt kodanikkude hulgas. Arvatakse, et vist läinud aastal mõnelt isikult kõiki möödunud aasta makse pole sisse nõutud, mis pärast neid nüüd nähtavasti tagantjärele sisse kasseeritakse.

Kompaniidele juriidilise isiku õiguste andmise asjus leitakse, et seda praegu võimatu teostada, kuna see käib kaitseliidu põhikirja vastu, mis pärast kompaniidel malevkondade juriidilisi õigusi tuleb kasutada.

Küsimuses, kas ja missugustel juhtumistel õpilasi kaitseliidu valveteenistusse või muude ülesannete täitmisele võib määrata, asutakse seisukohale, et hädakorral alati õpilasi võib kä-

loota, et pealike täienduskursuste lõpetajad sõjaväe kordamisõppustest vabastatakse.

Harutades küsimust, kas kaitseliidust väljaheidetule tingimata väljaheitmise põhjustest peab teatama, jõutakse veendumusele, et väljaheidetule väljaheitmise faktist kui niisugusest küll tingimata teatama peab, kuid põhjuseid ei ole tarvis teatada, kui seda tarviliseks ei peeta.

Suviste õppuste küsimust päevakorrale võttes, leitakse vajaliseks suvel teoreetilistest õppustest loobuda ja korraldada ainult väiksemaid taktilisi õppusi ja laskeharjutusi. Kui harjutusi teatud ajal üldse pidada ei saa, loetakse soovitavaks sellekohast päevakäsku avaldada, ära

tähendades tähtpäevi, mis ajast mis ajani kestab õppuste vaheaeg. Kui mingisuguse sündmuse puhul vaja on korraldada kaitseliitlaste suuremat koondumist ühte paika, siis peaks neid juhtumisi võimalust mööda alati õppuste korraldamiseks kasutatama.

Kaitseliidu ülema kavatsust, pikemat ringreisi kaitseliidu jagudesse ette võtta, olles äripäevadel linnades ja alevites või suuremates keskkohades, pühapäevadel aga maal, kiidetakse väga heaks.

Minnes üle malevkondade pealike kursuste korraldamise jätkamise küsimuse harutusele, teatavad kõik koosolijad, et esimeste pealike täienduskursustega igalpool väga rahul ollakse ja leitakse, et nende korraldamist tingimata peab jätkama. Malevkondade pealike täienduskursustest võiksid ka kompanii pealikud osa võtta, kui nende jaoks ruumi jätkub. Peaks aga selleks raha jätkuma, siis oleks soovitatav kompanii pealikele üht erilist kursust korraldada.

Sõjaväe kordamisõppuste kohta kuulduv arvamisi, et neid kavatakse korraldada väga ebasoodsal ajal, mil põllumehel töö täies hoos. Koosolijad leiavad siiski, et sõjaväe kordamisõppuste aega on võimatu muuta, kuna need ajamuutuse läbi palju oma väärtusest kaotaksid, sest sel puhul peaksid jääma ära kõik õppused, missuguseid ainult suvel täiel määral võimalik on teostada. Küll aga leitakse tarviliseks, et kordamisõppuste kava peaks vastama kaitseliidu pealike tarvetele. Ses suhtes on sõjaministeerium lubanud kaitseliidule vastu tulla ja on loota, et kaitseliidu pealikud pärast teenistust väeosas karnisoniteenistusest vabastatakse.

Instruktorite täienduskursust peetakse tarvilikuks korraldada manöövritest vabal ajal.

Manöövrite korraldamise üle mõtteid vahetades, tähendatakse mõnelt poolt, et soovitatav oleks manöövreid nimetada taktilisteks õppusteks ja käesoleval aastal piirduda ainult kompaniide ja malevkondade vaheliste õppuste korraldamisega. Kuid teiselt poolt leitakse, et manöövritel ei puudu suur moraalne ja propageeriv mõju, mispärast siiski tarviline oleks, kui vähegi võimalik, suuremaid taktilisi õppusi korraldada, millede manöövriteks nimetamist peetakse täiesti otstarbekohaseks. Sealjuures oleks soovitatav, et taktiliste õppuste korraldamisel vastamisi seataks malevkonnad võrreist malevatest, kuna aga vastuoksa kaitseliitlaste asetamist sõjaväeosadega vastamisi mitte otstarbekohaseks ei peeta. Neil taktilistel õppustel tuleks vahekohtunikkudele õigus anda juhtnõrde andmiseks ja õpetamiseks. Lõpulikkude manööv-

rikavade kokkuseadmissks peaksid huvitatud pooled kaitseliidu staapi kokku tulema. Kõigist malevlaste enda poolt korraldatavaist taktilistest õppustest tuleks kaitseliidu staabile teatada.

Päevakorrale kerkib kaitseliidu päeva küsimus, mille kohta käesolevas „Kaitse Kodu!“ numbris teisel üksikasjalisemalt sõna on võetud, mispärast me siin selle küsimuse juures pikemalt peatama ei hakka.

Kuna järgmisel ülemaailmsel olümpiaadil, mida 1928. aastal korraldatakse, igal maal õigus on laskevõistlustest kuni seitsme laskjaga osa võtta, siis palub kaitseliidu ülem kõiki malevate pealikuid oma ümbruskonnas elavatest parematest laskjatest (ka väljaspool kaitseliitu seisvaist) kaitseliidu staabile teatada. Laskenõudmistest olümpiaadile pääsemiseks saadetakse malevate pealikele lähemal ajal täpseid teateid.

Kaitseliidu ülem teatab, et mõnelt poolt (Tartu maleva malevkondade pealike koosseisul) on kaitseliidu keskasutustele bürokraatlikku asjaajamise viisi ette heidetud, ja palub kokkutulnud pealikutelt teada saada, kas ka teistes malevates valitseb see vaade kaitseliidu keskasutuste kohta või mitte. Enda poolt teatab ta, et ta küll senises kaitseliidu staabi asjaajamises mingisugust bürokraatlikkust pole suutnud leida, ja kannab selle tõenduseks ette kõik käesoleva aasta jooksul malevatesse läinud ringkirjalikud saadetised, milledele kaitseliidu staabilt vastust on nõutud.

Koosolijad kinnitavad üksmeelselt, et kaitseliidu keskasutustele bükratismi ette heita on ülekohtune, ja kõik ühinevad täiel määral kaitseliidu ülema vastava vaatekohaga. Mis puutub sellesse, et kaitseliidu allüksuste juhid kaitseliidu keskasutuste tegevust ja korraldusi kritiseerima hakkavad, siis mõistetakse see teguviisi täiesti hukka.

Asjaajamise lihtsustamiseks maamalevates soovivad mõned pealikud, et maamalevate staabid oleksid otsekoheses ühenduses kompaniidega, et malevkondade pealikuid tarviliselt informeerida.

Mõnelt poolt avaldatakse soovi, et maal malevkonnad majanduslikkude üksustena sootuks ära kaotataks, tehes kompaniid täisõiguslikkudeks majanduslikkudeks üksusteks, kusjuures malevkondade pealikud kohapealsete juhtidena alali jääksid. Kuna see küsimus on seotud kaitseliidu põhikirja põhjaliku muutmisega, siis lõpetatakse selle kohta läbirääkimised.

Kaitseliidu ülem tutvustab koosolijaid kaitseliidu majanduslikkude aruannetega, kõigile südame peale pannes, võimalikult pea esitada kohapealseid aruandeid seltskondlikkude summade äratarvitamise kohta.

Vormiküsimust arutusele võttes leitakse, et pikkadel pükel siiski peaksid olema

lampassid; akselbandid uues vormikirjelduses peaksid jääma neile pealikutele, kes neid seni kannud; väeliikide eritunnusmärkidena tuleks võtta tarvitusele 6 isesugust värvi; mütsi pael tuleks alali jätta; saapad võiksid olla mustad ja kollased. Suvepluusi asjus jääb lahtiseks küsimus, kas see oleks üleni lahtinööbitav või ainult osaliselt. Ametiastete jaotus jäetakse endiseks. Üldine mütsimärk olgu endine; peale selle võib mütsi külge kinnitada maleva märki. Lihtmalev-lasele tuleks õlalappidele tõmmata pikuti kriips ja õlalapid kantida.

Pitsati kuju kõne alla võttes jõutakse seisukohale, et uute pitsatite tellimisel pitsati kujuks tuleb võtta kaitseliidu embleem ja pealkirja sõna: „Kaitse-maleva“ asemel sõna „malev“.

Kaitseliidu ülem informeerib koosolijaid muudatuste üle, mis sõjanõukogus kaitseliidu koosseisude juures ette on võetud ja teatab, et nad neil päevil vabariigi valitsusele lõpuliikude kinnitamiseks esitatakse. Samuti esitatakse ka lähemal ajal muudetud koosseisudele vastavalt muudetud kaitseliidu eelarve vabariigi valitsusele lõpuliikude kinnitamiseks.

Võetakse arutusele noorsoo sõjalise ettevalmistuse küsimus. Koosolijate arvates võib kaitseliit, arvestades praeguste koosseisudega, valmistada sõjaliselt ette ainult neid noori, kes kuuluvad kaitseliitu. Noorte sõjalise ettevalmistuse kava on praegu kindralstaabis

väljatöötamisel. Kui kõigi noorte väljaõpetamise ülesanne peaks pandama kaitseliidu peale, siis peab kaitseliit, koosolijate arvates, loomulikult selle töö enda peale võtma, kuigi tal selle teostamine ainult siis võimalikuks muutub, kui ta koosseise, eriti instruktorite suhtes, vastavalt suurendatakse.

Kaitseliidu ülem juhib pealike tähelepanu asjaolule, et sportliikudeks harjutusteks talvel pea igal pool puuduvad vastavad ruumid, ja soovib võimalikult jälgida uute seltskondliikude ehituste kavasis, püüdes ehitustevõtjate peale mõju avaldada, et uusi seltskondlike ehitusi püstitades võimalikult ka mõni suurem ruum kavassse võetaks, mida oleks võimalik sportliikudeks harjutusteks kasutada.

Kaitseliidu staabi II osakonna pealik tutvustab koosolijaid kaitseliidu lauliku väljaandmise kavatsusega ja palub pealikuid oma poolt kaitseliidu staabile võimalikult selles töös abiks olla, kogudes vastavaid laule ja noote ja neid saates kaitseliidu staabile valikuks.

Pärast päevapikkust ühemeelist ja viljakat tööd lõpetavad pealikud oma nõupidamiskoosoleku teadmise, et ühine asi ühisel jõupingutusel edeneb ja et ühisel tahtmisel alati on võimalik tõusta kõrgemale igasugustest lahkkelidest, millel kaitseliidu aatelises, isamaalises töös kunagi ei leidu pinda. —o.—

Punane boy-skoutlus Nõukogude Venemaal.

E. Meos.

Nõukogude Venemaal loevad kommunistid üheks tähtsamaks ülesandeks kommunismi ideede istutamist noorsoosse. Kommunistide arvamise järgi olevat kõige parem valmistada ette noormehi revolutsiooniliseks tegevuseks lapseast alates. Vene noorsugu olevat kommunistide „tulevik“, sest temast olenevat kommunismi lõpulik võit. Seepärast pühendatakse Venemaal erilist tähelepanu noorsoo kehalisele ja poliitilisele kasvatusele, samuti ka erilisele sõjaväelisele ettevalmistusele.

S. S. S. R-i riiklik aparaat ja aktiivsemad kommunistlikud kasvatustegelased on rakendatud noorsoo kasvatustegemiseks

likud juhid ka seda ära kasutada noorsoo kasvatusel ja poliitilisel organiseerumisel. Ent nad seavad boy-skoutlust täiesti klassilistele ja poliitilistele alustele, kasutades tegelikult punase boy-skoutluse arendamisel vaid Lääne-Euroopa boy-skoutide tehnilist organisatsiooni.

Oma alguse sai punane boy-skoutlus Nõukogude Venemaal 1922. a. aprillis. Siis hakati kommunistide algatusel boy-skoutide salkade eeskujul noormeerima n. n. „noorte pioneeride“ (esivõitlejate) salku. Noorpioneeride liikumist juhatavad: 1) ülevenemaaline noorpioneeride keskbüroo, mis koosneb lähedast ühendusest noor-

Noorpioneeride salku täiendatakse vaid proletaarliikude koolialiste noormeestega. Salgajuhtideks on enamasti noorkommunistid või erapooletud noormehed, kes kommunismi arengule kaasa tunnevad.

Salgad koosnevad lüli- ja lüliülemaid nimetatakse „lüli- ja lüliülemaide juhtideks“ (voshatõje). Noori, alla 12 aasta vanuseid pioneeride, nimetatakse „hündipoegadeks“. Nende kasvatusel pannakse peaarõhku kommunistlik-poliitilise meelsuse väljaarenemisele. Sellele vastavalt on seatud kokku noorpioneeride määrustik, mis sisaldab nende seadusi ja kombeid.

Noorpioneeride lipud kannavad S. S. S. R-i (Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu) embleemi: risti üksteise peale paigutatud vasarat ja sirpi, pealkirjaga „Ole valmis!“ („Budj gotov“). Pioneeride tunnusmärgiks on vastavad riided, nagu punase kraega pluusid j. m.

Noorpioneeride liikumise korraldamisest võtavad intensiivselt osa Vene kommunistliku erakonna (R. K. P.) ja noorkommunistide komiteed, kes mitmes kohas korraldasid kubermangu noorpioneeride konverentse, kus selgitati rahvusvahelist poliitilist seisukorda ja toonitati vajadust luua üleliidulist ühist noorpioneeride organisatsooni ja ühtlasi üleilmlist noorpioneeride internatsionaali, mis ühiselt rahvusvahelises maasstaabis juhataks noorpioneeride liikumist. Selle liikumise ainlikes toetuseks korraldatakse tööliste seas abikogumisi.

Salkade moodustamine suuremates linnades on viidud läbi ja lähemas tulevikus kavatakse noorpioneeride liikumist laiendada ka vähemate linnade ja külade peale. Seni olevat kogutud üldse umbes sadatuhat noorpioneerit. Noorpioneeride liikumine olevat arenemas mitte üksi süda-Venemaal (Leningradi ja Moskva ümbrus-

konnad), vaid ka Ukrainas ja Venemaa muulaste (Volgaääraste sakslaste, Kaukaasia rahvuste, kirgiiside j. t.) seas.

Ukraina noorpioneeride nimetatakse „noorteks spartaklasteks“. On kavatsus kõigi Nõukogude Vabariikide pioneeride liikumist liita üleliidulise liikumisega.

Pioneeridele korraldatakse süstemaatilisi ja vaimlisi harjutusi nende igakülgeks väljaarenemiseks. Suurt rõhku pannakse nende töövoime arengu peale, samuti ka pioneeride klubi- ja seltskondlike tegevusele, mis väljendub vastavas kihutustgevuses ja noorpioneeride salkade moodustamises koolides ja tehastes. Suvel korraldatakse mitmes kohas noorpioneeride laagreid ja praktilisteks harjutusteks manöövreid.

Ühenduses ülevenemaalise kihutustegevusega Nõukogude õhulaevanduse arenemise heaks avaldatakse viimasel ajal Nõukogude võimude poolt püüet õhuspordi arendamisele tõmmata kaasa punaseid noorpioneeride. Mõnes kubermangus pandi äsja noorkommunistide komiteede poolt toime mitmekuulised kubermangu noorpioneeride instruktorige kursused, kuhu kutsuti igast maakonnast selle liikumise praktilisi tegelasi oma teadmiste täienduseks. Tutvumiseks välismaade proletaarliste noorsoo ühingute organisatsooni ja tegevusega ja vaimlise ühenduse sõlmimiseks nendega saadeti näiteks 1923. aasta suvel välismaale, eriti Saksamaale, mitmed noorpioneerid.

Üldse on noorpioneeride liikumine S. S. S. R'is veel algastmel ja tema areng ning laienemine üle Nõukogude Liidu maa-ala sünnib õige aeglaselt. Selle põhjuseks on Vene töörahva hulkade harimatus, poliitiline ükskõiksus ja äärmiselt väike viletus ja suur puudus vastavaist instruktoreist.

Välismaail.

Läti kaitseliit.

Läti sõjaväelaste häälekandja „Latvijas Kareivis“ toob Läti kaitseliidu tegevuse kohta pikema artikli, kus ühtlasi puudutatakse ka Eestit ja Soomet, seades viimaseid endale eeskujuks. Muu seas kirjutab leht: Juba umbes 7 aastat on meil oma kaitseliidu organisatsioon, millel suured teened riigi sisemise korra ja julgeoleku kindlustamisel, kuid selle peale vaatamata, et

see on kodanikkude eneste organiseeritud jõud, ei ole kaitseliit veel jõudnud täielikult välja areneda. Süvenedes kaitseliidu organisatsooni tegevusse näeme, et paljud kodanikud, iseäranis linnalased, on asunud kaitseliidu vastu passiivsele seisukohale. Kaitseliit olevat maa organisatsioon, millega linnalastel midagi tegemist ei olevat. See vaade on täiesti ekslik. Ei tohiks unustada, et kaitseliit on kujunenud tugevaks militaarselt väljaõpetatud jõuks, kes iga silmapilk valmis on

riigi sisemiste ja väliste vaenlaste vastu välja astuma. Kaitseliit ei tegutse mitte ainult maaelanikkude huvides, ta kaitseb ka iga üksikut linnlast.

Kaitseliidu organisatsioonide suurt tööd on täielikult hinnanud Eesti ja Soome kodanikud. Nähes kaitseliitlaste eneseohverdumist ja tegevust riigi kasuks, kogusid Eesti kodanikud peale 1. detsembri mässu lühikese aja jooksul kokku suurema summa raha kaitseliidule sõjariistade ja tarvilise laskemoona muretsemiseks. Praegu on Eesti kaitseliit mitte ainult hästi relvastatud, vaid tal jätkub ka küllaldaselt abinõusid kõikide ülejäänud organisatsiooni vajaduste katmiseks. Tähelepanu väärib asjaolu, et kaitseliidu eelarve seatakse kokku riigi eelarves ettenähtud summadest ja kodanikkudelt sunduslike maksude näol kogutavatest summadest.

Üheks vanemaks kaitseliidu organisatsiooniks on Soome oma. Ka seal on kaitseliit vabatahtlik ja sellest võtavad osa kõik kodanikud rahvuse või tegevusala peale vaatamata. Õppustel võib näha lihttöölisi kõrvuti professoritega riigikaitse kasuks töötamas. Et kaitseliidule laialdasemat tegevusvälja võimaldada, maksavad Soome ärimehed hea meelega iga aasta organisatsiooni kassasse 10 prots. riigile makstavatest sissetulekumaksude summadest. Sedasama teevad ka riigi- ja ühiskondlike asutuste ametnikud. Lõputagajärjeks on, et Soome kaitseliitlased on varustatud mitte ainult püssidega, vaid kaitseliidu üksustel on ka omad suurtükid, kuulipildujad, laialdased tehnilised abinõud ja eeskujuliselt sisseseatud kaitseliidu kool, kus valmistatakse ette juhtivaid jõude. Sarnane eeskujulik asutus puudub isegi teiste riikide regulaarses sõjaväes ohvitseride ettevalmistamiseks.

Lõpuks soovitab leht kaitseliidu vastu rohkem huvi tunda ja välismaade kodanikkude eeskujule järgneda.

A. Tr.

„Sokolite“ pidustused Praagas.

Tsheho-Slovakkia valmistab hoolega „sokolite“ pidustuste vastu tänavu suvel Praagas. Oma iseseisvuse ja majandusliku heakäekäigu eest on Tsheho-Slovakkia palju tänu võlgu „Sokolite“ organisatsioonile. Viimase teened riigi sündimise, selle kõrge kultuuri ja rahva füüsiliste ja vaimliste omaduste kindlustamisel on võrratud, ja tänavu suvised pidustused töötavad kujunedu rahvuslikuks kultuuripühaks. Juba enne maailmasõda tuli Tsheho-Slovakkia noori igast maanurgast „sokolite“ pidustustele, kuid praegu on see kasvanud mitmekordseks. 7. „Sokolite“ pidustustest, mis olid kaks aastat peale maailmasõda, võttis osa 3200 organisatsiooni, üldarvus 80.000 isikut. Ühel ajal tänavuste pidustustega peetakse ära ka „Sokolite“ kongress, kuhu oodatakse esitajaid Lõuna-Slaaviast, Poolast, Venemaalt, Ameerikast ja mujalt. Ameerikast üksi on annud üles üle 1000 esitaja.

Pidustused algavad 5. juunil keskkoolide kasvandikkude võimlemisdemonstratsioonidega, mis kestavad 2 päeva. 13., 20. ja 27.—29. juunini mitmesugused „Sokolite“ demonstratsioonid. 1.—3. juulini on võistlusvõimlemised oma- ja välismaade organisatsioonide vahel. 4.—6. juulini korraldatakse massiline üldvõimlemine, millest osa võtab vähemalt 14.000 inimest. Õigel ajal ülesantud ekskursantidele muretsetakse koolides korterid ja antakse raudteel sõiduks hinnaalandust. Võimlejate üldarv, kes mitmel võimlemis-staadionil üles astuvad, ulatab 91.000 isikuni. Staadionid kokku võivad mahutada 129.000 pealtvaatajat ja 20.000 tegelast. Pidustuste kuludeks on arvatud 88 miljonit Tshehhi krooni. Sellest summast on 11 miljonit krooni mõeldud võimlemisvälja korraldamiseks, 14 miljonit tribüüni ja garderoobi ehitamiseks, 18 miljonit sissesõitnud „Sokolite“ tarveteks ja 25 miljonit kongressist osavõtjatele.

A. Tr.

Kroonika.

Pärnumaa maleva malevkondade esitajate koosolek 28. märtsil 1926. a.

Pärnumaa malevas oli maleva pealiku poolt malevkondade esitajate koosolek 28. märtsiks kokku kutsutud, mis maakonnavalitsuse ruumides ära peeti. Koosolekust võtsid osa peale maleva pealiku, abi ja juhatuse — 17 esitajat malevkondadest. Koosoleku algul kandis maleva pealik ette möödunud aasta tegevuse aruande. Maleva 1925. a. aruanne kinnitati ühel häälel, samuti leidis ka vastuvõtmist k. a. eelarve erasummade kohta. Möödunud aastal kannatasid nii malev kui ka malevkonnad rahalise kitsikuse all, k. a. on

väljavaated selles suhtes lootusrikkamad: maakonnanõukogu on võimaluse leidnud omalt poolt malevale toetussummat määrata; malevkonnad on asunud laiaulatuslisemalt toetajate liigete kogumisele ja üleskutsetega toetuse määramiseks oma ringkonnas asuvate äriliste ettevõtete poole pööranud.

Juhatus täiendati lahkunud hrade G. Hansen'i, M. Kissa ja loosiga väljalangenud P. Erik'u asemel uute liikmetega, nii et praeguse juhatus koosseis järgmine on: liikmed P. Reigas, K. Alberg ja adv. Tõnisson, asemikud M. Vahtrik ja M. Ludvi.

Revisjonikomisjoni valiti hrad Erik, Land, Kull, Leesment ja Virkus, viimased kaks asemikkudeks.

Maleva ja malevkondade aastapäevade pühitsemise asjus oldi arvamisel, et neid igal aastal mitte pidada, vaid teatud aja järele, kuna teisiti pidustused liig sagedaks läheks. Kaitseliidu üldpäeva puhul peeti tarvilikuks malevkondade keskkohdades suuremaid pidustusi korraldada, malevkonna osasid kokku koondades ja kasutada seda päeva ka malevkondadele tulude soetamiseks. Suurem osa malevkondi peab vajalikuks ka lippude muretsemise.

Vormiriie te värv küsimuses pooldati täiesti ühtlust kaitseväega ja rõhutati tarvidust, et uus vorm lõpukujus kiiret kinnitamist leiaks, kuna sest ajast, millal uue vormi küsimus päevakorrale kerkis, uute mundrite soetamises seisak on tekkinud.

Lõpuks arutati veel mitmesuguseid majanduslisi ja sisemise elu põlevamaid küsimusi.

29. märtsil järgnes malevkondade pealikute koosolek, kus käsitamist leidsid õppustesse, laskeharjutuste korraldamisesse, spordiklubide organiseerimisesse puutuvad kui ka teised tehnilised küsimused.

Esitajateks kehalise kasvatus kongressile määrati maleva instruktor ja teine esitaja Mõisaküla malevkonnast. Maleva praeguse organisatsiooni juure otsustati kindlaks jääda ja uusi üksusi mitte juure luua ja kogu tähelepanu pöörata sisemise korraldus- ja kindlustustöö peale.

Peeti tarvilikuks, et kõik malevkonnad endale juriidilise isiku õigused muretseksid.

Mõlemil koosolekul valitses pea kõigis asjus täieline üksmeel ja küsimused leidsid asjalikku käsitamist, ka leidis üldist väljendust arvamine, et maal tung kaitseliitu astumiseks ei ole vähenenud ega huvi raugenud, vaid teravalt kaitseliidu edusamme jälgitakse ja võimalust mööda kaasa tõmmata püütakse, kuigi maal selleks võimalused vähemad kui linnades, sest maamehel puudub asja eduks nii väga tarvilik — aeg. Suuremad töötamisvõimalused on talvel, nagu korraldatud pealikute kursused ja möödunud vabaduspäeva pühitsemine seda näitasid, millest osavõtt maakonna rohkem arenenud nurkades ülirohke oli. Nii olid paljud 10—20 kilomeetri kauguselt kursuste punkti mitmeks päevaks kogunud. Elavat huvi asja vastu ei tunnud mitte ainult noored, vaid ka vanemas eas kaitseliitlased, kes innuga lahingõppustest osa võtsid, püüdes osaltki noorematele viimase aja sõjalistes teadmistes järele jõuda.

Kuresaare I malevkonna Upa-Lilbi kompanii-, rühma- ja jaopealikute ja nende abide sõjaliste teadmiste värskendamiseks korraldatud 3-päevastest täienduskursustest võttis osa 22 pealikut ja nende abid.

Kursustel võeti läbi lahing- ja rividrill, topograafia, laskeasjandus, gaasiasjandus ja vahtkonna teenistus, muidugi nii palju kui aeg seda lubas.

Kursused algasid 5. aprillil ja lõppesid 7. aprillil. Tegelikult juhatjaks oli maleva instruktor n.-leitnant Nuust.

Kodukaitse ühistöö.

„Tulge kaitsemaleva suurele loteriile,“ nii rääkisid laupäeval, 6. märtsil s. a., üle Tartu linna tänavate tõmmatud reklaamkangad. Huvi linnas kasvas silmnähtavalt ja pühapäeva hommikul valgus linna rohkesti maarahvast ka kaugematest Tartumaa nurkadest. Igalühel leegitses hinges üks kustumatu soov — saada oma piskuga toetada nii suurt ja tähtsat riiklist ettevõtet ja õige paljudel ehk ka kusagil peidus soovike võita väikese rahaga suuri väärtusi.

Tartu malev koosneb neljast malevkonnast ja nende juures töötab kolm naisrühma „Kodukaitse“ nime all. Seal tärkas siis mõte püüda korraldada midagi laialdasemat, midagi ühist, rahvalikku, ja ära kuulates asjatundliku arvamise, mis leidis selle olevat vastuvõetava, asuti usinasti tööle. Ja võrdlemisi lühikese ajaga suudeti kokku kanda väärtuseid; mis ühele raske ja täiesti võimatu, oli paljude üksmeelel naljaasi. Elav huvi töötada oma asja eest köitis riiklikult mõtlejaid kodanikke ja tulemuseks oli, et kaks korda nädalas käidi ühistöö (käsitöö) õhtutel asjatundliku juhatuse all, kus „Kodu Kaitse“ liikmed töötasid käsikäes hilja ööni.

Pühapäeval, 7. märtsil, oli „Bürgermusses“ loterii algus. Juba enne algust oli saali kogunud kaunis arv inimesi, et näha ülevaatlikku pilti kõigest tehtud tööst.

Väljalooositavate asjade hulgas oli suuri ja hinnalisi väärtusi, mis annetatud üksikute „Kodu Kaitse“ liikmete, malevlaste kui ka asjast huvitatute poolt: nii näiteks leidis kogu väärtuslikke käsitöid, vooditekid, seinavaibad, põrandavaibad, sohvapadjad, laudlinad, 4-puudaline kott nisupüüli, nuumvasikas ning ühiselt muretsetud kohviserviis kuuetele inimesele ja nukk.

Kella 1 paiku oli „Bürgermüsse“ päris avar saal ja kõrvalruumid rahvast puupüsti täis ja kella 2 ajal tuli sulgeda ukсед, et takistada, piirata, inimeste juurevoolu.

Ülevaalt muusikarõdult vaadates pakkus kogu ülevaade ilusa pildi.

Inimesi käis loteriil ligikaudu 4½ tuhat.

Kella 3-ks olid paljud loosirnid tühjad, kella 5 paiku olid loosid viimaseni välja müüdnud. Suurt huvi ja nalja pakkus ühe malevlase poolt annetatud nuumvasikas, missuguse võitis üks Tartu suurkaupmees, ja kinkis ta tagasi ameerika oksjonil väljapakkumiseks. Ja vasikas tõsis hinnas 40.000 margani!

Isand Viriseja.

(Episood ühe ilmaparandaja elust.)

1. Kaitseliitu vihkas ta üle kõige. Koosolekul kirjeldas ta seda kui toorest, julma organisatsiooni, kes kodaniku õigused jalge alla tallab ja tagurlusele pinda valmistab.

2. Kaitseliidu toetuseks ei olverdanud ta pen-nigi, vaid püüdis ka teisi veendumusele viia, et toetamine on ülearune, sest Kaitseliit ei kaitse kunagi kodaniku huvisid. Ta viha läks isegi nii kangele, et kaitseliidu üleskutsed maha rebis.

3. Kord peeti tema naabruses sünnipäeva. Sünnipäevalaps avas kingiks saadud šampanja pudeli ja kork lendas tugeva pauguga vastu lage.

4. Ehmunult kargas isand Viriseja voodist ja jooksis aluspesus tänavale karjudes kõigest hingest: „Appi! Kaitseliit! Appi!.. Kaitseliit! Las-taksel Appi!“

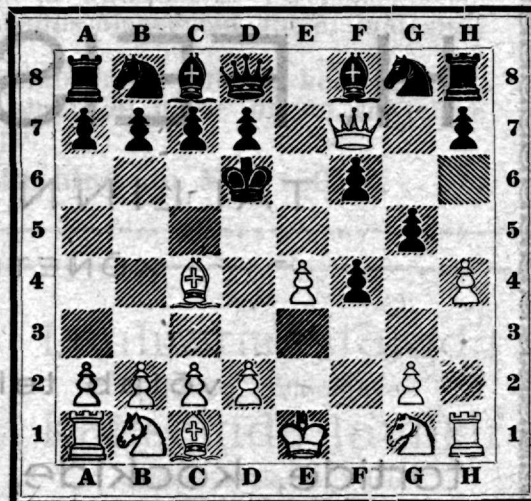
Tänu siinkohal kõigile toetajaile-annetajaile ja veel enam osavõtjatele, kelle lahkel kaasabil maleva naisrühmad võivad loterii hästi kordaläinuks lugeda, pidades omaks 292.029 mk. puhast sissetulekut, missugune summa jaotati malevkondate vahel. Kaitsemalev sai veel kord julgustatud ja õigustatud oma arenemiseks, sest ta teab, et rahva soov on tema soov ja tema hing on rahva hing.

Elli Aavik.

3. Of1 — c5,	g7 — g5,
4. h2 — h4,	f7 — f6,
5. Ld1 — h5+,	Ke8 — c7,
6. Lh5 — f7,	Ke7 — d6.

Seis peale mustade 6. sammu:

Mustad.

Valged.

Valged annavad matte kolme sammuga.

Male.

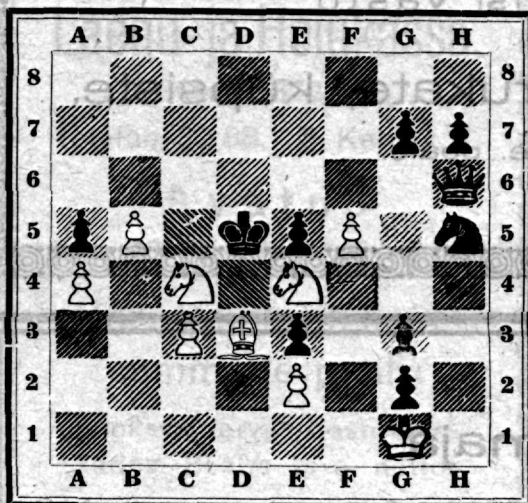
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 14.

Kokku seadnud L. Blumenoff (Rakverest.)

„Kaitse Kodu!“ originaal.

Mustad

Valged.

Valged: Kg1, Od3, Rc4 ja e4, Ea4, b5, c3, e2 ja f5.

Mustad: Kd5, Lh6, Rh5, Ea5, e3, e5, g2, g3, ja h7.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Partii nr. 4.

Lipufianchetto.

Valged.
Greco.

1. e2 — e4,	b7 — b6,
2. d2 — d4,	Oc8 — b7,
3. Of1 — d3,	f7 — f5,
4. e4 : f5,	Ob7 : g2,
5. Ld1 — h5+,	g7 — g6,
6. f5 : g6,	Rg8 — f6,
7. g6 : h 7,	Rf6 : h5,
8. Od3—6+g annab matt.	

Mustad.

Partii nr. 5.

Odamehe kahimäng.

Valged.
M. Braune.

1. e2 — e4.	e7 — e5,
2. f2 — f4,	e5 : f4,

Mustad.

Paul Michelson

Tallinnas, Väike karja tänn. 6.

Soovitab suures valikus kohalejõudnud moodsaid kevadkübaraid ja müste. Kasukaid ja karvaasju võetakse suveks hoiule, et kolde eest kaitsta.

Võetakse tellimisi vastu.

KONDIITRIÄRI H. FEISCHNER,

TALLINN, HARJU 45,

KÖNETRAAT 19-50,

võtab tellimisi vastu

tortide, kookide, pirukate, küpsiste,
jäätise jne. peale.

Pangamaja

G. SCHEEL & Ko.

Tallinnas.

Asutatud 1884. a.

Tel. aadr.: Bankko.

Toimetab kõigsugu pangaärilisi
transaktsioone.

SKOUDID JA NOORSEPAD!

Hakake „Kaitse Kodu!“ lugejaiks!

Temas leiata endale hulga huvitavat ja kütkestavat lugemismaterjali skoutluse, spordi ja muudel aladel, vabadussõjaaegseid jutte, mälestusi ja ajaloolisi episoodide.

„Kaitse Kodu!“ iga numbrit kaunistab hulk pilte ja karrikatuure. Kui „Kaitse Kodu!“ tellimine käib aineliselt ühele üle jõu, siis tellige ta mitmekesi ühiselt veerandaasta kaupa.

„Kaitse Kodu!“ veerandaasta hind on Mk. 150.—

Tallinna

Laenu- ja Hoiukassa.

Asut. 1872. a.

Telefon 32-88. S. Karja t. 4.

Avatud

kella 10—2 e. l. ja 1/25—6 p. l.

**Kassa maksab hoiu-
summade pealt:**

Jooksva arvel Eesti mar-
kades 8½% p. a. netto.

Aastasummade pealt Eesti
markades 12% p. a. netto.

Aastasummade pealt Eesti
kroonides 10% p. a. netto.

Lauluarmastajad!

Koguge väljaantava

Kaitseliidu lauliku

jaoks laule ja viise
ja saate nad

Kaitseliidu staapi,

II osakonda, Tallinn,
Kaarli 8, tel. 3-70.

Kohale jõudnud suures valikus
kevade riidekauba uudised.
Alaline uute kaupade juuretulek.
Hinnad odavad!

Riidekauplus

A. LAAMANN,

Tallinnas, Vene turu ja Narva maant.
nurgal 1/4.

Tallinnas,
Uus tän. 2

Carl F. Gahlnbäck Tel. aadr.
Gahlnbäck

Asutatud 1837. a.

Laevajaoskond, telef. 81, 7-04, 21-71, 19-09. Laevade klaarimine, laadimine, tolli-
klarimine. Järjekindlad ühendused Helsingi, Stettini, Hamburgi, Riia, Danzigi,
Göteborgi jne.

Kaubajaoskond, telef. 16-64. Alaline ladu igasuguseid koloniaalkaupi.

Eksportjaoskond, telef. 33-32. Ostab sisemaal igal ajal ja arvul eksport-võid, koku-
piima ja mune ning müüb omast ladust: võitünni materjaali, võisoola ja
rammutoitu.

Jalanõude-äri

August Malter

Tallinn, S Karja uul. nr. 2.

Moodsad kingad
ja saapad.

Suur valik.

Möödukad hinnad.

Kevadehooajaks

soovitab

August Raamat

oma kõlge täielikumast jalanõude
ärist Eestis igasuguseid jalanõusid
soodsate hindadega

vabrikuga kokku lep-
pides vabriku hinnaga.

Tallinn, Suur Karja tänav 18-4.

Kõnetraat 22-45.

Viru t. 5. Viru t. 5.

Siidi

villased

ja puuvillased

moekaubad

Anderson & Liik

Tallinn

Viru t. 5.

Viru t. 5.

Kõnetraat 25 - 75.

INGLIS MAGASIN

Om. G. Gutkin

Eesti, Tallinn, Viru tänav nr. 4.

Kõnetraat 9-46.

Inglis kalev, plüüs, villane, siidi,
voodri-, suve- ja pesuriie suures
valikus.

Müük suurel

ja

väiksel arvul

Tartu Naisseltsi käsitöökoja müügikoht

(Jaani tän. 14.)

nüüdsest peale alumisel korral.
Soovitab omast **uuesilava-**
tud ladust

rahvariideid

valmis- ja alustatud kujul. Erii
suur valik

seelikuriietest.

Laulupidu puhul hinnaalandus.

Sealsamas võetakse vastu tel-
limisi kudumis- ja käsitööde peale,
nagu: akna-eesriiete, vaipade,
laudlinade, seltsilippude j n. e.

Saada kaitselilaste käesidemeid.

F. Wassermann

Raamatukauplus ja laenuraamatukogu

Tallinn

Suur ladu

kõigilt kirjanduse aladelt. Otsekohene ühendus Saksa, Rootsi j. n. e. raamatukaubandusega võimaldab puuduva muu- retsemise lühima ajaga.

Ajakirjad. Laenuraamatukogu

J. J. JEGOROV

Suurturg 18.

Soovitab suures valikus
riidekaubaosakonnast:

siidi-, villaseid, puuvillaseid
kleidiriiideid, kardinatüllid,
voodivaipu ja kõiksugu
pesuriidet.

Pudukaubaosakonnast:

sukki, sokke, kindaid,
taskurätte, schiffoni, tülli,
leinakreppi, grenadiini.

Mööbliriiet, mööblipaela, kardina-
narmaid, väikesi põrandavaipu,
seinavaipu, ukse-eesriideid, port-
jääre j. n. e.

Kõige parem Inglise
shampooon

A M A M I

Iga daam on vaimustatud
oma ilusaks muutunud juuste
üle ja ei tarvita iial enam
ühtki teist shampoooni kui

A M A M I.

Tumeda juukse jaoks hennaaga nr. 1
Heleda „ „ kummelitega 5
Kuiva „ „ Almond Oil 10.

Igast pakist jätkub pesemi-
seks neljaks korraks ja see
on ühtlasi ka lõhnapadjake-
seks.

Saadaval kõigis apteekides
ja rohukauplustes.

Esitaja A. SCHULZE juures en gros
Tallinn, Dunkri t. 17, kõne nr. 32-99.

Oskar Stude ekspeditsiooniäri

Peakontor:

Tallinnas,

Suur Brokumägi nr. 14

Osakonnad:

Pärnus,

Püsavaimu tänav nr. 8

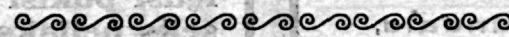
Telefon 93 ja 241

Valgas (Eesti),

Allee 1. nr. 24 Telef. 139

Tartus,

Jaani t. nr. 24 Telef. 815

Telegrammi address igas kohas „Studeos“